

Økonomistyring

Namsskogan
kommune

2026

FR1356

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Namsskogan kommunes kontrollutvalg i perioden august 2025 til februar 2026.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Alle rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA publiseres på www.revisjonmidt norge.no.

Trondheim, 05.02.2026

Marie Husøy Sæther

Oppdragsansvarlig revisor

Björg Langset Flotve

Prosjektmedarbeider

SAMMENDRAG

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra kontrollutvalget i Namsskogan kommune. Vi undersøker tema økonomistyring.

I **første problemstilling** har vi undersøkt om kommunen har tilfredsstillende system og rutiner for budsjettoppfølging. Vi konkluderer med at dette i noen grad er på plass.

Konklusjonen bygger på følgende:

Kommunen har flere reglement og rutiner med bestemmelser om budsjettoppfølging og rapportering. Noen av disse er utdatert, mangler, er lite kjent i organisasjonen, eller har bestemmelser som forstås noe ulikt blant ansatte.

Det gjennomføres intern budsjettoppfølging i tråd med kommunens økonomireglement, og kommunen har et system som kan ivareta budsjettoppfølging. Det er revisjonens vurdering at den løpende kontrollen på økonomien kan styrkes vesentlig ved opplæring og kompetanseheving i organisasjonen og økt kontrollaktivitet opp mot kjente usikre poster for å forebygge og avdekke budsjettavvik gjennom året.

Økonomirapportene til kommunestyret er i tråd med lovkravene til innhold. Det er likevel et klart forbedringspotensial når det gjelder leservennlighet, for å ivareta rapportenes funksjon som informative beslutningsgrunnlag.

Andre problemstilling er en beskrivende problemstilling som ikke er vurdert opp mot noen kriterier. Kapitlet inneholder en sammenstilling av de vesentligste avvikene mellom siste budsjettregulering (desember) og årsregnskapet, slik de er beskrevet i kommunens økonomirapporter, samt en merknad om i hvilken grad kunne avvikene vært avdekket på et tidligere tidspunkt. Flere av inntektene og utgiftene til kommunen er delvis eller helt ukjente før desember måned, mens andre i større grad kunne vært forutsett.

På bakgrunn av rapporten anbefaler revisjonen kommunen å:

- Oppdatere delegeringsreglementet, og vurdere om det er behov for at videredelegering presiseres i eget videredelegeringsreglement.

- Sørge for en samstemt forståelse av hva som ligger i økonomireglementets føringer for intern budsjettoppfølgning, og hvilke frister som gjelder for de enkelte rapporteringspunktene.
- Vurdere behovet for å tydeliggjøre rutinene for prosjektstyring.
- Sørge for tilstrekkelig opplæring til ansatte med økonomiansvar.
- Sette inn og følge opp eksisterende tiltak for å heve kvaliteten i økonomirapportene til kommunestyret.
- Vurdere antallet budsjettreguleringer gjennom året, og drøfte hensikten med disse.
- Benytte planlagte møtepunkt med kommunestyret til å avklare gjensidige forventninger i økonomiarbeidet.

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord.....	2
Sammendrag	3
Innholdsfortegnelse.....	5
1 Innledning	7
1.1 Bestilling	7
1.2 Problemstillinger	7
1.3 Om temaet.....	8
1.4 Kommunens organisering	10
1.5 Metode	11
1.6 Uttalelse om rapport.....	12
2 Budsjettoppfølging og rapportering.....	13
2.1 Problemstilling	13
2.2 Revisjonskriterier	13
2.3 Styrende dokumenter.....	13
2.3.1 Revisjonskriterier	13
2.3.2 Funn.....	13
2.3.3 Revisors vurdering	16
2.4 Budsjettoppfølging	17
2.4.1 Revisjonskriterier	17
2.4.2 Funn.....	17
2.4.3 Revisors vurdering	21
2.5 Rapport til kommunestyret	23
2.5.1 Revisjonskriterier	23
2.5.2 Funn.....	23
2.5.3 Revisors vurdering	29
2.6 Konklusjon	31
2.7 Anbefalinger	32
3 Avvik mellom siste budsjettregulering og årsregnskapet.....	33
3.1 Problemstilling	33
3.2 Funn	33
3.3 Revisors kommentar	39
Kilder	40
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier.....	41
Vedlegg 2 – Uttalelse.....	46

Tabell

Tabell 1.	Avvik mellom siste budsjettregulering (desember) og årsregnskapet. Periode 2022-2024. Tall i 1000 kr	34
Tabell 2.	Forklaring av avvik etter hovedoversikten i årsrapportene. Tall i millioner kroner, avrunding til to desimaler. Farge skiller mellom inntekter og utgifter	35

Figurer

Figur 1.	Organisasjonskart Namsskogan kommune	11
Figur 2.	Total drift Namsskogan 1. tertial 2025	24
Figur 3.	Total drift Namsskogan 2. tertial 2025	24
Figur 4.	Drift helse og omsorg 2. tertial 2025	25
Figur 5.	Utklipp fra kommentar til tabell over avvik drift helse 2. tertial 2025	26
Figur 6.	Særskilte budsjettpremisser – mål – tiltak – vedtak, oppvekst 2. tertial 2025	26
Figur 7.	Avvik i netto driftsresultat mellom desemberregulert budsjett og årsregnskapet etter rammeområde. Tall i 1000 kroner.	38

1 INNLEDNING

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Namsskogan kommune bestilte den 8. april 2025, sak 10/25 en forvaltningsrevisjon om økonomistyring. Bestillingen er gjort med bakgrunn i kommunestyrets vedtak i møte 20. juni 2024, sak 58/24 *Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 Namsskogan kommune*.

I vedtaket står det at kontrollutvalget bes gjennomføre en forvaltningsrevisjon med fokus på økonomikontroll. Økonomikontroll er ikke et tema i plan for forvaltningsrevisjon for valgperioden, men skal etter kommunestyrets vedtak ha første prioritet. I vedtaket bes kontrollutvalget gjennomføre en forvaltningsrevisjon med sikte på å undersøke om kommunedirektøren har tilstrekkelig tilgang på ressurser, kompetanse og verktøy for å kunne ha løpende kontroll på økonomien. Kommunestyrets vedtak skriver videre at forvaltningsrevisjonen bør gjennomføres blant annet med bakgrunn i at det flere år har vært budsjettregulering i desember mens det et par måneder senere ved regnskapsavleggelsen oppstår betydelige avvik mellom regulert budsjett og regnskap.

Forslag til prosjektplan ble behandlet i kontrollutvalget den 22. september 2025, sak 25/25. Kontrollutvalget vedtok å legge til en beskrivende problemstilling til prosjektplanen som svarer ut følgende:

«Kommunestyret ønsker i klartekst svar på årsaken til at de betydelige budsjettmessige avvik som oppstod i løpet av en måned eller to i årsskiftet 2022/23, 2023/24 og 2024/25, samt om ikke dette kunne ha vært avdekket tidligere ved at man hadde kontroll og oversikt over inntekter og utgifter. Dersom det er uforutsette inntekter/utgifter (som ikke var kjent i desember året i forveien) må forvaltningsrevisjonen kartlegge dette og gi kommunestyret svar på det spørsmålet de stiller.»

Kontrollutvalget vedtok revidert prosjektplan i sak 25/25.

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger vil bli besvart i rapporten:

- Har kommunen tilfredsstillende systemer og rutiner for budsjettoppfølging?
- Hva er årsaken til avvikene mellom budsjettregulering i desember og årsregnskapet, og i hvilken grad kunne avvikene vært avdekket på et tidligere tidspunkt?

Presiseringer

Siste problemstilling er beskrivende, og det vil ikke utledes revisjonskriterier for denne. Den beskrivende problemstillingen vil svare ut kontrollutvalgets vedtak i sak 25/25.

I vedtatt prosjektplan står det at revisor vil legge særlig vekt på å undersøke kommunens rutiner for budsjettoppfølging for prosjektstyring innen investering og drift, og kommunesamarbeid. Datainnsamlingen er gjennomført med disse fokusområdene i mente. Funn relatert til dette er omtalt i rapporten i den grad de er relevante for å belyse problemstillingene og oppfylle forvaltningsrevisjonens formål.

Avgrensinger

For å ivareta aktualitet har vi avgrenset forvaltningsrevisjonen (første problemstilling) til kommunens økonomiarbeid de siste ett til to årene.

Revisjon Midt-Norge SA utfører regnskapsrevisjon for Namsskogan kommune.

Forvaltningsrevisjonen avgrenses bort fra følgende punkter som er ivaretatt gjennom regnskapsrevisjon, i henhold til kommuneloven § 24-5: Revisor skal vurdere om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift, om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever. Videre, skal revisor vurdere om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Revisor skal se etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene.

For den beskrivende problemstillingen, har revisor basert seg på data fra årsskiftet 2022/23, 2023/24, og 2024/25.

1.3 Om temaet

Kommuneloven stiller som grunnleggende krav til kommunens økonomiforvaltning at kommunens økonomiske handleevne skal ivaretas over tid (§ 14-1). Kommunestyret skal vedta økonomiplan og årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning, og regler for økonomiforvaltningen og finans- og gjeldsforvaltningen (§ 14-2). Det vedtatte årsbudsjettet er bindende, men kommunestyret kan endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse (§ 14-5).

Budsjettet fungerer både som et planleggingsverktøy og som et oppfølgings- og kontrollverktøy. Oppfølging av budsjettet og revisjoner av budsjettet gjennom året er

avgjørende for å kunne ha økonomisk kontroll.¹ Budsjettoppfølgning omfatter prosesser for å overvåke, kontrollere og evaluere hvordan budsjettet gjennomføres i praksis. Dette innebærer å sammenligne faktisk forbruk og inntekter med det som er forutsatt i budsjettet, og å iverksette nødvendige tiltak i tide for å korrigere avvik. Effektiv budsjettoppfølgning er avgjørende for å sikre at kommunens ressurser brukes i tråd med vedtatte mål og prioriteringer.

Ansvar for at kommunen lever opp til kravet om en bærekraftig økonomiforvaltning (kommuneloven § 14-1) hviler på kommunestyret. For å utøve ansvaret er kommunestyret avhengig av relevant og pålitelig beslutningsgrunnlag og rapporter fra kommunedirektøren. Etter kommuneloven § 14-5 skal kommunedirektøren minst to ganger i året rapportere til kommunestyret om utviklingen i inntekter og utgifter sammenholdt med årsbudsjettet. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet.

For å legge til rette for et godt informasjonsgrunnlag til kommunestyret, bør kommunen ha system som sikrer at vesentlige avvik fra årsbudsjettet blir avdekket tidligst mulig, og rutiner som sikrer tilfredsstillende kvalitet på økonomirapporteringen til kommunestyret i løpet av året. Kommunen bør også ha tydelige beskrivelser av budsjett- og oppfølgingsansvar.

Dette følger av kommunelovens internkontrollbestemmelse, som sier at kommunen skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges (§ 25-1). Etter denne paragrafen har kommunedirektør blant annet ansvar for å utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, ha nødvendige rutiner og prosedyrer, og avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Dette innebærer at kommunen skal ha de styringsdokumentene og rammene som er nødvendig for å sørge for at kommunelovens bestemmelser for budsjettstyring (§ 14-5) blir ivarettatt.

Ordliste

Følgende begreper er omtalt i rapporten. Vi definerer begrepene slik:

- Ansatt eller leder med **budsjettansvar** er en som har fått delegert økonomiansvar og myndighet innen et bestemt område. Økonomiansvar/budsjettansvar innebærer ansvar for detaljbudsjettering innen det aktuelle området og budsjettoppfølgning av dette gjennom året.
- Med **budsjettoppfølgning** menes prosessen med å følge med på utviklingen sammenholdt med budsjett, avdekke og rapportere avvik fra budsjett underveis i

¹ NOU 2016:4 Ny kommunelov

regnskapsåret, samt vurdere behov for budsjettregulering. Det står i kommunens økonomireglement at alle med budsjettansvar i kommunen skal følge opp budsjettet for sitt ansvarsområde.

- **Budsjettregulering** eller budsjettjustering er når vedtatt årsbudsjett eller ramme for et budsjettområde endres i løpet av budsjettåret fordi det har oppstått betydelige avvik i inntekter eller utgifter, eller fordi forutsetningene for budsjettet er endret. Budsjettregulering er forankret i kommuneloven § 14-5, hvor det står at årsbudsjettet er bindende, men at kommunestyret skal endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse.
- **Ansvar** viser til organisatorisk enhet eller budsjettansvarlig område i kommunen. Dette henviser til hvem som har ansvar for ressursbruken, ikke hva pengene brukes til (som er funksjon) eller hvilken type kostnad det er (art). Ansvar er ofte knyttet til en enhet (eksempelvis barnehage, skole, teknisk drift), et tjenesteområde (eksempelvis oppvekst eller helse og omsorg), eller et nivå i organisasjonen (eksempelvis virksomhetsleder eller kommunalsjef).
- Et **rammeområde** er en hovedkategori i kommunens budsjett, tertialrapporter og regnskap som samler flere tjenester eller funksjoner under ett felles økonomisk styringsområde. Hvert rammeområde får en økonomisk ramme (bevilgning), og kommunedirektøren står fritt til å disponere midlene innenfor dette området, så lenge politiske mål og lover følges. Kommunestyret vedtar budsjettet per rammeområde, ikke per detaljert funksjon.

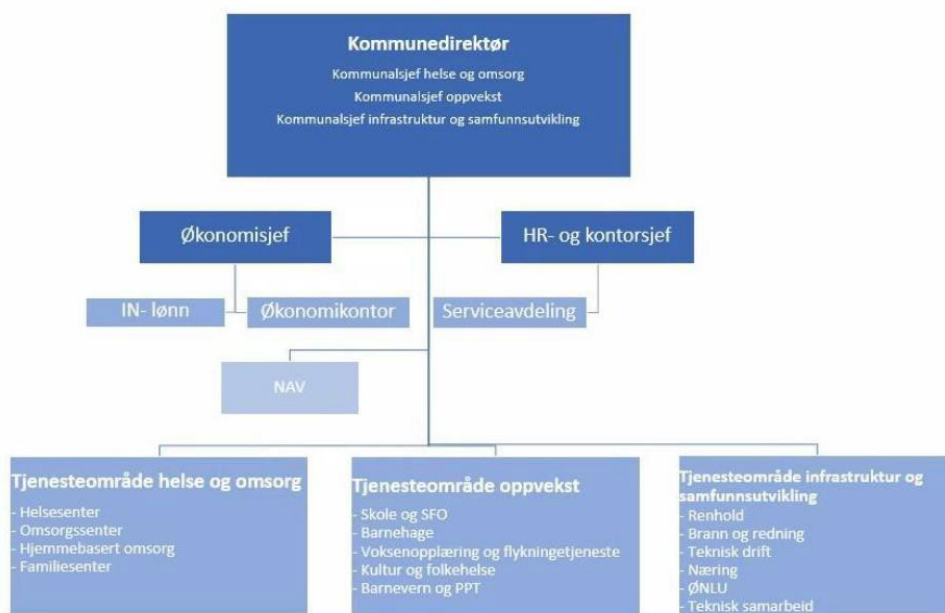
1.4 Kommunens organisering

Kommunens administrative organisering er beskrevet på Namsskogan kommunes hjemmeside.² Organisasjonskartet viser at kommunens administrative ledergruppe består av kommunedirektør, økonomisjef, HR- og kontorsjef, og kommunalsjefer for henholdsvis helse og omsorg, oppvekst, og infrastruktur og samfunnsutvikling. Kommunalsjefene leder tjenesteområder med tilsvarende inndeling. Enhetsledere utgjør nivået under kommunalsjef.

Ifølge kommunedirektør har både kommunalsjefer og enhetsledere delegert budsjettansvar. Per november 2025 har kommunen to kommunalsjefer innen oppvekst, hvorav en er avtroppende og en påtroppende. Påtroppende kommunalsjef oppvekst har per 2025 ikke budsjettansvar.

² www.namsskogan.kommune.no

Figur 1. Organisasjonskart Namsskogan kommune

Kilde: www.namsskogan.kommune.no

1.5 Metode

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRFs standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Namsskogan kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Vi har brukt flere metoder for å samle inn data til dette prosjektet.

Intervju

Forvaltningsrevisjonen ble innledet med et oppstartsmøte med kommunedirektør og økonomisjef. Deretter har vi avholdt individuelle intervju med kommunedirektør, økonomisjef og kommunens fire kommunalsjefer.

Intervjuene baserte seg på forberedte intervjuguider. Det ble skrevet referat fra intervjuene, som ble sendt til informantene til godkjenning. All informasjon fra intervjuene brukt i rapporten er godkjent av informantene.

Flere av intervjuobjektene har besvart oppfølgingsspørsmål på epost etter intervjuene.

Dokumentgjennomgang

Vi har gjennomgått følgende dokumenter:

- Namsskogan kommunes delegeringsreglement (2020)
- Namsskogan kommunes økonomireglement (2021)

- Rutine for budsjetttrapportering og budsjettregulering (2021)
- Mal for lederavtale (udatert)
- Årshjul Namsskogan kommune (2026)
- Tertialrapporter 1. tertial og 2. tertial 2025, med påfølgende budsjettreguleringer
- Budsjettregulering desember og årsregnskap (2022, 2023, 2024)

Vurdering av metode

Vi vurderer at metodene samlet sett gir et tilstrekkelig faktagrunnlag for vurderingene i rapporten. Styrende dokumenter viser hvordan kommunen har bygd opp rammeverket for arbeidet med budsjettoppfølging, og intervjuer er egnet metode for å belyse praksis i kommunen på området. Videre, er rapporter og politiske saker sentrale kilder til dokumentasjon på kommunens arbeid med å følge med på økonomien underveis i året, og formidle status til politisk nivå.

Mange av kommunens ansatte har ansvar for budsjettoppfølging for respektive områder. Av ressurshensyn har vi valgt å begrense intervjuene til ansatte som har eller snarlig får overordnet ansvar (ansvar for ramme). At ikke alle nivå er representert (enhetsledere) kan være en svakhet, ettersom intervju gir en subjektiv vurdering av hvordan rutineene fungerer. Likevel er det vår vurdering at vi ved å hente inn informasjon fra ledere med ansvar for rammeområder, som også er nivå for rapport til kommunestyret, har fått belyst kommunens arbeid på området tilstrekkelig til å kunne besvare problemstillingene.

En del av forvaltningsrevisjonen handler om rapportering til politisk nivå. Vi har i arbeidet med denne revisjonen valgt ikke å hente inn informasjon om folkevalgtes oppfatning av beslutningsgrunnlaget. Kommunestyret har ytret sine synspunkter om dette i vedtaket om å bestille av revisjonen.

1.6 Uttalelse om rapport

En foreløpig rapport ble sendt til kommunedirektøren for uttalelse 23. januar 2026. Revisjon Midt-Norge SA mottok svar 4. februar 2026. Uttalelsen er vedlagt rapporten (vedlegg 2).

I forbindelse med høringsuttalelsen ble kommunedirektør bedt om å redegjøre for når informasjon om inntekter og kostnader for året kan forventes å være kjent for kommunen. Siste kolonne i tabell 2, kapittel 3.2, er fylt inn på bakgrunn av kommunedirektørs uttalelse. Videre, er det lagt til en henvisning til denne kolonnen i beskrivelsen av tabellen i teksten og i revisors oppsummering i samme kapittel.

Det er ikke gjort andre endringer i rapporten som følge av høringssvaret.

2 BUDSJETTOPPFØLGING OG RAPPORTERING

2.1 Problemstilling

Har kommunen tilfredsstillende systemer og rutiner for budsjettoppfølgning?

Problemstillingen drøftes under tre overskrifter:

- Styrende dokumenter
- Budsjettoppfølgning
- Rapportering til kommunestyret

2.2 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres eller vurderes i forhold til. De er hentet eller utledet fra lover, forskrifter eller andre autoritative kilder. Utledningen av revisjonskriteriene for denne revisjonen finnes i vedlegg 1. Aktuelle revisjonskriterier for hvert deltema er presentert i respektive delkapitler.

2.3 Styrende dokumenter

2.3.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for dette temaet:

- Ansvar for (intern) budsjettoppfølgning skal være definert og formalisert.
- Kommunen skal ha reglement eller rutiner som avklarer administrative oppgaver og frister innen budsjettoppfølgning.

2.3.2 Funn

Namsskogan kommune har et delegeringsreglement som regulerer fordeling av myndighet og ansvar mellom blant annet kommunestyret og kommunedirektør. Gjeldende delegeringsreglement for Namsskogan kommune ble vedtatt av kommunestyret november 2020, sak 61/20. Kommunen har ikke et eget administrativt delegeringsreglement. Alle informantene henviste til delegeringsreglementet ved spørsmål om formalisering av budsjettansvar i kommunen.

I kommuneloven § 5-14 gjelder følgende krav til delegeringsreglementet:

Kommunestyret fastsetter selv et reglement for hvordan vedtaksmyndighet og innstillingsrett skal delegeres. Dette skal gjøres innen 31. desember året etter at kommunestyret ble konstituert. Det sist fastsatte reglementet og eventuelle andre vedtak om delegering og innstillingsrett gjelder inntil et nytt reglement er fastsatt.

I delegeringsreglementet står følgende om rådmannens myndighet:

Når ikke annet er besluttet, kan rådmannen delegere myndighet videre til ledere av ansvarsenhetene eller til andre. Det utarbeides eget dokument – videredelegeringsreglement.

Videredelegeringsreglementet er videre utdypet slik i delegeringsreglementet:

Med videredelegeringsreglement menes i dette reglementet overføring av myndighet fra rådmannen til den øvrige administrasjonen, til å fatte vedtak eller ta avgjørelser i saker som ikke er av prinsipiell betydning, herunder foreta utbetalinger.

Arbeidsgiveransvaret er pr. definisjon: Budsjett, økonomi og personalansvar innenfor eget ansvarsområde.

Namsskogan kommunes videredelegeringsreglement skal utgjøre det sett av regler som rådmannen fastsetter for å skaffe nødvendig klarhet i ansvars- og myndighetsfordeling mellom de ulike deler/enheter i administrasjonen og i forhold til rådmannen.

Reglementet har nøye sammenheng med og er en utfyllende nødvendighet i tillegg til gjeldende organisasjonsmodell.

Kommunedirektør sier at han ikke kjenner til om kommunen har et videredelegeringsreglement der kommunens ledes ansvar er formalisert.

Kommunedirektør sier videre at kommunen har lederavtaler, der budsjettansvar er formalisert. Avtalene følges opp som del av styringsdialogen mellom kommunedirektør og hver av kommunalsjefene, men kan ifølge kommunedirektør bli brukt mer aktivt. Økonomisjef sier at kommunen har lederavtaler, men at disse ikke har vært i aktiv bruk de siste årene og ikke fungerer etter hensikten. Innholdet er heller ikke klart og tydelig nok når det gjelder ansvar for økonomiarbeidet, etter økonomisjefens oppfatning. I intervju sier en kommunalsjef at han ikke har noen lederavtale, mens en kommunalsjef sier at hun har en avtale, men har ikke kunnet fremskaffe avtalen.

Revisjonen har fått tilsendt malen for lederavtale i Namsskogan kommune. I avtalen er krav og forventninger til ledere i kommunen presisert slik:

Kommunedirektøren har det øverste administrative ansvaret i kommunen og er ansvarlig overfor kommunestyret. Kommunedirektøren har det øverste personalansvaret og ansvaret for budsjett i kommunen, og har øverste ansvar for en helhetlig utvikling av Namsskogan kommune.

Kommunalsjefer, HR-sjef og Økonomisjef sitter i den strategiske ledergruppen i kommunen og har på vegne av kommunedirektøren, faglig, økonomisk, personalmessig og administrativt ansvar for sin sektor eller stabsfunksjon, samt skal bidra til utvikling av helhet i kommunen. De har også personalansvar for ledere og enhetsledere i Namsskogan kommune. Kommunalsjefer, HR-sjef og økonomisjef står ansvarlig overfor kommunedirektøren.

Enhetsledere og ledere har delegert budsjett-, økonomi- og personalansvar for sine respektive fagområder i kommunen. Enhetsledere og ledere står ansvarlig overfor kommunalsjefer/HR-sjef/Økonomisjef.

Kommunen har en samlet oversikt over delegerte budsjettansvar for strategisk ledergruppe og til ledere med tildelte ansvar innen rammeområdene i systemet Visma (kommunens økonomisystem). Revisjonen har fått tilsendt et uttrekk fra systemet. Uttrekket viser hvem som har budsjettansvar for rammer og fellesområder, og anvisningsmyndighet, attestasjons- og bestillingsfullmakter for det enkelte ansvar i kommunen. Ifølge kommunens delegeringsreglement skal anvisningsmyndighet delegeres i henhold til videredelegeringsreglementet.

Alle intervjuobjektene sier at det er kjent i organisasjonen hvem som har hvilke budsjettansvar. Ansvar er delegert til kommunalsjefer og videre til enhetslederne. Unntaket er for området infrastruktur og samfunnsutvikling, der en av tre enhetsledere har budsjettansvar. Kommunalsjefene har ansvar for interkommunale samarbeid som er organisert under deres tjenesteområde.

Administrative ansvar, oppgaver og frister innen budsjettoppfølgning er beskrevet i kommunens økonomireglement (2021), rutine for budsjettrapportering og budsjettregulering (2021), og årshjulet for Namsskogan kommune (2026). Konkrete føringer i disse dokumentene for intern budsjettoppfølgning og rapport til kommunestyret er nærmere omtalt i rapportens kapittel 2.4 og 2.5.

Kommunens økonomireglement er vedtatt av kommunestyret mars 2021. Dette omfatter eget reglement for intern budsjettoppfølgning og rapportering.

Rutine for budsjettrapportering og budsjettregulering er ifølge økonomisjef forankret blant ansatte i kommunen, sendt ut i flere omganger og gjennomgått ved rapporteringspunkt og gjennomgang av årshjulet. Dette er et administrativt dokument, og er ikke behandlet politisk.

Rutinen inneholder en tabell med frister for rapportene gjennom året. I rutinen er det ingen bestemmelse knyttet til begrepet budsjettregulering.

Revisjonen har fått oversendt kommunes årshjul. Versjonen er datert 2026. Årshjulet viser blant annet frister for økonomirapporter, rapport til KOSTRA og budsjettprosessen. Flere informanter sier at årshjulet i liten grad har vært i bruk i kommunen de siste årene.

I noen av intervjuene kommer det frem at kommunens rutiner for prosjektstyring oppleves som noe svake. Dette er videre omtalt i kapittel 2.4 om budsjettoppfølgning.

2.3.3 Revisors vurdering

Ansvar for intern budsjettoppfølgning er definert, men styrende dokumenter der ansvaret er formalisert er utdatert, mangler eller er lite kjent/i bruk i organisasjonen.

Kriteriet er vurdert som delvis oppfylt.

Budsjettansvar er delegert fra kommunestyret til kommunedirektør i kommunes delegeringsreglement. Delegeringsreglementet er utdatert jf. kommuneloven, og det mangler et videredelegeringsreglement som spesifiserer delegering fra kommunedirektør til ledere i henhold til kommunestyrets bestemmelse.

Kommunen har lederavtaler der økonomiansvaret er presisert. Revisors vurdering er at avtalene ikke er godt nok implementert og at innholdet ikke er tilstrekkelig kjent i organisasjonen.

Administrative budsjettansvar er likevel i praksis godt kjent i organisasjonen. Ansvar er definert i Visma.

Formalisering av ansvar og myndighet er et viktig ledd i en velfungerende internkontroll. Dette er fremhevet av kommunen selv i delegeringsreglementet fra 2020: Namsskogan kommunes videredelegeringsreglement skal utgjøre det sett av regler som rådmannen fastsetter for å skaffe nødvendig klarhet i ansvars- og myndighetsfordeling. At lederes ansvar ikke er forankret i formelle reglement og lederavtaler kan innebære en risiko for usikkerhet omkring delegering av ansvar og myndighet.

Kommunen har reglement og rutiner som avklarer administrative oppgaver og frister innen budsjettoppfølging.

Kriteriet er vurdert som oppfylt. Administrative oppgaver og frister er samlet i kommunens økonomireglement og rutine for budsjettrapportering og budsjettregulering. Kommunen har også et årshjul som beskriver milepæler i økonomiarbeidet, men årshjulet har ikke vært i aktiv bruk i kommunen de siste årene. Konkrete føringer for budsjettoppfølging i reglement og rutiner, og etterlevelse av disse, er omtalt og vurdert i kapittel 2.4. Kommunens rutiner (og praksis) for prosjektstyring er også omtalt i dette kapittelet.

2.4 Budsjettoppfølging

2.4.1 Revisjonskriterier

- Budsjettoppfølging skal utøves i tråd med delegering og reglement/rutiner.
 - Dersom budsjetttrammene skal disponeres annerledes enn forutsatt, skal dette skje i henhold til kommunens egne føringer i økonomireglementet.
- Kommunen skal sørge for nødvendige verktøy/systemer for budsjettoppfølging.
- Kommunen skal sørge for opplæring til ansatte med ansvar for budsjettoppfølging som sikrer nødvendig kunnskap om økonomiarbeidet.
- Kommunen skal kartlegge/vurdere hvor det er størst risiko (størst sannsynlighet for vesentlige feil) i budsjettoppfølgingen.
- Den administrative ledelsen skal gjennomføre kontrollaktiviteter for å forebygge og avdekke budsjettavvik gjennom året.

2.4.2 Funn

Regler for (intern) budsjettoppfølging er vedtatt i Namsskogan kommunes økonomireglement. Bestemmelsene som gjelder intern rapportering, er videre spesifisert i rutine for budsjettrapportering og budsjettregulering.

Økonomireglementet sier:

Det skal gjennomføres intern budsjettoppfølging. Ved utgangen av hver måned skal alle med budsjettansvar gå gjennom regnskapsrapporter og med sammenligning mot årsbudsjett for sitt ansvarsområde, etter egen rapportmal i Visma.

Det skal rapporteres opp til nærmeste kommunalsjef for tilhørende rammeområde hvis den faktiske utviklingen i inntekter og utgifter avviker nevneverdig fra de inntekter og bevilgninger som er ført opp i budsjettet.

Det bør foreslås nødvendige tiltak. Hvert rammeområde (kommunalsjef) utarbeider en samlet rapport for eget rammeområde. Rapporteringen skal omfatte forventet års prognose, eventuelle avvik i forhold til budsjettramme, avviksforklaring og forslag til nødvendige tiltak. Eventuelle positive prognoseavvik målt per ansvar, skal ikke disponeres uten samtykke fra kommunedirektøren. Eventuelle positive prognoseavvik målt per rammeområde skal ikke disponeres av Kommunedirektøren. Derimot skal kommunedirektøren i sitt saksfremlegg fremme disponeringsforslag for politisk vedtak i kompetent organ. Ved merinntekter under rammeområde fellesinntekter skal Kommunedirektøren også fremme disponeringsforslag for politisk vedtak i kompetente organ³.

Bestemmelsene fra økonomireglementet er gjengitt i rutine for budsjett rapportering og budsjettregulering, med unntak av bestemmelsen om hyppighet på rapportering. I økonomireglementet står det at dette skal gjøres ved utgangen av hver måned. I rutinen står det at «det skal være rapportering hvis den faktiske utviklingen av inntekter og utgifter avviker mot budsjettet. Rapportering skjer annenhver måned, og i tillegg hvis man konstaterer avvik mot budsjett.» Intervjuinformasjon viser at vanlig praksis er månedlig intern rapport.

Informantene har uttalt seg om praksis for intern rapportering. Rapport fra rammeområdene til kommunedirektør skjer muntlig i månedlige dialogmøter mellom kommunedirektør og den enkelte kommunalsjef. Budsjettoppfølging er et av flere tema i møtene. Månedlig rapportmøte holdes også mellom enhetslederne og kommunalsjefene, i forkant av dialogmøtene. I tilknytning til disse møtene, tas det ut en rapport for enhetene og rammeområdet i Visma. Ved avvik fra budsjett, blir det drøftet mulige tiltak innen ansvaret eller området. Eventuelle omdisponeringer av positive prognoseavvik innen rammene blir drøftet med kommunedirektør i dialogmøtene med kommunalsjefene. Det blir skrevet referat fra møtene, men samtykke til omdisponering av midler blir ifølge flere av informantene ikke dokumentert skriftlig ut over dette, for eksempel gjennom et administrativt vedtak.

Det er videre ukentlige møter i strategisk ledergruppe der økonomi er tema, med kommunedirektør, økonomisjef og kommunalsjefer. Tidligere ble det holdt utvidede ledermøter annenhver måned, hvor også enhetslederne deltok. Dette skjer sjeldnere i dag.

Revisjonen har spurt informantene om hvordan de forstår de overnevnte bestemmelsene i økonomireglementet. Alle kommunalsjefene ytrer at det ikke er konkretisert hva som regnes

³ Kompetent organ er presisert som formannskap innstilling til kommunestyret i rutine for budsjettregulering – budsjett rapportering.

som et nevneverdig avvik fra budsjettet og derfor grunnlag for rapport, men at dette er skjønnsmessig og varierer mellom områder. Videre, oppfatter informantene bestemmelsen om hvem som har myndighet til å disponere eventuelle positive avvik noe ulikt. Revisjonen har ikke ettergått omdisponeringer i kommunen de siste årene for å undersøke faktisk etterlevelse av dette.

Flere av informantene sier at selv om delegering mellom ledernivå i kommunen oppleves som tydelig, har det vært varierende praksis for hvem som utfører økonomiarbeidet. Som årsaker til dette blir kompetanse, kapasitet og vakante stillinger nevnt. Det blir også nevnt at kommunen ved rekruttering til stillinger tidligere har prioritert faglig kompetanse og ikke vært tydelig nok på at personal- og økonomiansvar også inngår i lederstillinger. Flere informanter sier at det kan være behov for å tydeliggjøre rollen og ansvaret som ligger til lederstillinger når nye trer inn. I intervjuene kommer det også frem at det er påbegynt et arbeid i kommunen for å bevisstgjøre ledere med budsjettansvar om hva dette innebærer.

I intervju blir det videre sagt av flere at de opplever at kommunen har et tydelig forbedringspotensial når det gjelder prosjektstyring, både innen drift og investeringer. Det blir ytret at kommunen har for svake rutiner for å sikre at prosjekter innen investeringer og drift igangsettes og gjennomføres i henhold til vedtak og tidsplan, samt at kostnader til dette føres korrekt og at det rapporteres på kostnader og fremdrift.

Frister for interne rapporter er samlet i rutine for budsjettreportering – budsjettregulering. I intervju kommer det frem at det er noe ulik oppfatning av hvordan fristene forstås, herunder for hvem fristene gjelder. Dersom oppsatt frist gjelder rapport fra kommunen som helhet, kommer kommunen på etterskudd dersom dette blir forstått som frist for rapport fra rammeområdene. Ifølge økonomisjef har det skjedd at kommunen har vært for sen med innbetalinger eller med innsending av rapport til KOSTRA på grunn av slike misforståelser omkring interne frister.

Kommunen bruker Visma som system for oppfølging av budsjett og rapporter. Rapportene genereres etter mal utarbeidet av økonomisjefen. De fleste av informantene sier at de har kjennskap til hvordan systemet skal brukes og at rapportene fungerer godt som styringsverktøy i budsjettoppfølging. Samtidig kommer det frem i intervjuene at det har skjedd feil ved uttak av rapport og øvrig bruk av systemet, og at dette oppleves å ha sammenheng med hull i kunnskapen om Visma som system og om økonomiarbeidet. Eksempler er feil i registrering av lønnsutgifter eller i forbindelse med kjøp av tjenester utenfor kommunen, samt ved generering av rapport (omtalt i kapittel 2.5). Videre ytrer flere av informantene at det ikke er tydelig og en felles forståelse av hva som skal føres i

regnskap som investeringer og hva som er driftskostnader, og at dette har ført til feil. Det blir også sagt at reglene for momskompensasjon⁴ oppleves uklare.

I Visma er utgiftene fordelt jevnt over månedene i året. Flere av informantene sier at de opplever å ha et realistisk bilde av status i forhold til budsjett, også når det gjelder utgifter som varierer gjennom året, men at budsjettoppfølgingen av dette avhenger av erfaring og skjønn.

Flere av informantene ytrer at det ikke er gitt tilstrekkelig opplæring i bruk av Visma og økonomistyring generelt til ansatte med budsjettansvar. Økonomistyring var tidligere tema i utvidet ledermøte, der alle ledere deltok. Noen av informantene ytrer at det er behov for å styrke opplæringen, og at disse møtene bør gjeninnføres som arena for å sikre enhetlig forståelse av ansvar og oppgaver blant alle med ansvar for budsjettoppfølgning. Det er ifølge uttalelser i intervju i dag merkbart forskjeller i denne kompetansen blant lederne.

De siste årene har det vært avvik mellom siste budsjettregulering i desember og årsrapporten (se kapittel 3). Revisjonen har spurt kommunedirektør og økonomisjef hvilke områder de ser som de vesentligste kildene til avvik og der det er størst risiko. De trekker frem vertskommunesamarbeid, tilskudd i forbindelse med bosetting av flyktninger, og avvik fra planer for igangsetting av prosjekter innen drift og investeringer som poster som er utfordrende å predikere, og som er kilder til avvik fra budsjett. Videre trekkes premieavvik pensjon frem som en sentral kilde til avvik mellom siste budsjettregulering og årsrapporten, men som er ukjent for kommunen før årsskifte. Noe tilskudd fra kraftfond og næringsstøtte blir også budsjettet, men avhenger av søknader for å brukes. Integreringstilskudd utbetales for faktisk bosatte flyktninger, som ikke nødvendigvis er endelig før mot slutten av året. Kommunedirektør og økonomisjef antyder at omtrent halvparten av avviket mellom reguleringen i desember 2024 og årsrapporten 2024 er forhold kommunen kunne ha forutsett. Informasjon fra intervjuene og gjennomgang av rapportene viser at de største avvikene stammer fra fellesområdet, og at tjenesteområdene i større grad har truffet i sine prognoser.

Kommunedirektør sier at de er klar over at de har et forbedringspotensial når det gjelder prognosene for flere av postene der det har vært avvik. Det siste året er det økt fokus på å følge med på disse områdene, og kommunen har en forventning om å treffe bedre fremover. Blant annet sier kommunedirektør at det er startet en tettere dialog i kommunesamarbeid for

⁴ En støtteordning som innebærer økonomisk tilskudd fra staten som gjør opp for (kompenserer) betalt merverdiavgift for enkelte typer utgifter.

bedre å ivareta rapport om økonomi derfra. Det er tatt grep også for å bedre oppfølgingen av prosjekter innen investering og drift.

Alle kommunalsjefene ytrer at de har god kjennskap til hvilke poster som er uforutsigbare innen deres områder, og hvor det er risiko for vesentlige avvik, og at det følger med på disse.

2.4.3 Revisors vurdering

Budsjettoppfølging utøves i hovedsak i tråd med delegering og reglement/rutiner.

- Dersom budsjetttrammene skal disponeres annerledes enn forutsatt, skjer dette i henhold til kommunens egne føringer i økonomireglementet.

Kriteriet er vurdert som i hovedsak oppfylt. Delegering av budsjettansvar oppleves som tydelig blant ansatte. De siste årene har det variert om utøvelse av ansvaret har vært i henhold til delegering, men dette vurderes per 2025 som i tråd med bestemmelsene.

Det er praksis for månedlig intern rapport, som revisjonen vurderer som i henhold til økonomireglementet, og at eventuelle omdisponeringer per ansvar blir godkjent av kommunedirektør. Dette skjer muntlig i dialogmøter, og noteres i referat. men det har ikke vært praksis for å dokumentere samtykket fra kommunedirektør skriftlig i et administrativt vedtak eller liknende. Budsjettreguleringer per ramme er omtalt og vurdert i kapittel 2.5.

Vi har ikke sett regnskapsdata som tyder på at omdisponeringer ikke har skjedd i henhold til de gjeldende bestemmelsene. Imidlertid, er det revisjonens inntrykk at det er noe ulik oppfatning blant ledere med budsjettansvar av hvordan økonomireglementets bestemmelser om myndighet til å omdisponere eventuelle positive avvik skal forstås. Revisjonen har ikke ettergått omdisponeringer i kommunen de siste årene for å undersøke etterlevelse av dette, men vurderer på bakgrunn av intervjuinformasjon at det kan være behov for å avklare myndigheten på dette området.

Informasjon fra intervjuer tyder også på at det kan være behov for å styrke kommunens rutiner og praksis for prosjektstyring, for å sikre at prosjekter startes og gjennomføres i henhold til vedtak. Et ledd i dette kan være å tydeliggjøre budsjettpremissene for bevilgningene, for å sikre at investering og drift skjer i tråd med kommunestyrets ønsker.

Kommunen har verktøy/systemer for budsjettoppfølging.

Kriteriet er vurdert som oppfylt. Kommunen benytter systemet Visma til økonomiarbeidet. Mange av informantene opplever systemet som et godt styringsverktøy i det daglige.

Kommunen har ikke sørget for tilfredsstillende opplæring til ansatte med ansvar for budsjettoppfølging som kan sikre nødvendig kunnskap om økonomiarbeidet.

Kriteriet er vurdert som ikke oppfylt. Det kommer frem i flere av intervjuene at ansatte ikke har fått tilstrekkelig opplæring i bruken av systemet Visma, og at ansvar og oppgaver innen budsjettstyring muligens ikke er godt nok kjent for alle med økonomiansvar. Det har vært tilfeller der dette har ført til feil i rapporter internt og til kommunestyret (se kapittel 2.5).

Sett i sammenheng med vurderingen over, er revisors inntrykk at Visma fungerer godt som verktøy for økonomistyring i det daglige, når rapportmal kan anvendes uten modifikasjoner og når det er lite avvik fra «normal drift». I tilfeller der det er behov for å gjøre endringer i rapportenes oppbygning eller det er utgifter som det er uklart hvordan skal føres, er det risiko for at det gjøres feil. Bedre opplæring kan redusere risikoen for slike kilder til feil.

Kommunen har kartlagt/vurdert hvor det er størst risiko (størst sannsynlighet for vesentlige feil) i budsjettoppfølgingen.

Kriteriet vurderes som i hovedsak oppfylt. Revisors vurdering fra intervjuene er at de fleste av de ansatte med budsjettansvar har kjennskap til hvor det er størst risiko for vesentlige feil i budsjettoppfølgingen. Dette omfatter både kjennskap til hvilke poster der det er størst sannsynlighet for uforutsette avvik gjennom året, hvilke poster der eventuelle feil vil ha størst innvirkning på økonomien. Videre er det kjent for kommunen at noe svak kompetanse i økonomistyring og bruk av kommunens systemer medfører risiko for feil i kommunens økonomirapporter.

Den administrative ledelsen har ikke i tilstrekkelig grad gjennomført kontrollaktiviteter for å forebygge og avdekke budsjettavvik gjennom året.

Kriteriet er vurdert som i liten grad oppfylt. Revisjonens vurdering bygger på at det de siste årene har vært avvik mellom siste budsjettregulering i desember og årsregnskapet, samt at den administrative ledelsen ytrer at en stor del av avviket kunne vært kartlagt før. Videre, har ledelsen kunnskap om at det har skjedd feil i rapporteringen som følge av manglende kompetanse i organisasjonen, men ikke gitt tilstrekkelig opplæring. Kommunen har satt i verk tiltak for å bedre den løpende kontrollen med økonomien og forventer å treffe bedre

fremover. Revisjonens vurdering bygger på kommunens praksis frem til i dag, og har ikke tatt høyde for effektene av endringer.

2.5 Rapport til kommunestyret

Revisjon Midt-Norge SA gjennomførte en forvaltningsrevisjon i Namsskogan kommune med tema økonomisk internkontroll i 2021, der kapittel om økonomisk rapportering er delvis overlappende med denne forvaltningsrevisjonen. Data og vurderinger i rapporten fra 2021 er ikke gjengitt i det følgende, men i en av våre vurderinger og i konklusjonen har vi kommentert at funn fra denne revisjonen kan sees i sammenheng med revisjonen fra 2021.

2.5.1 Revisjonskriterier

- Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret om den økonomiske utviklingen, sammenholdt med årsbudsjettet. Rapporten skal være i tråd med kommunens bestemmelser i økonomireglementet.
- I tilfeller der utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal dette forklares, og forslag til nødvendige tiltak skal fremmes. Kommunedirektøren skal foreslå endringer i årsbudsjettet for å oppfylle kravene til realisme og balanse.
- Kommunen skal sørge for tilfredsstillende kvalitet på økonomirapporteringen til kommunestyret.

2.5.2 Funn

Kommunen har vedtatt følgende i økonomireglementet om rapportering til kommunestyret⁵:

For 1. tertial og 2. tertial i året skal kommunedirektør rapportere på økonomi, handlingsplaner og nærvær opp til politisk nivå. Tertialrapportene skal beskrive den økonomiske utviklingen og utviklingen i tjenesteproduksjonen i forhold til tallbudsjett og aktivitetsplaner. Rapportene skal inneholde en sammenstilling mot budsjett, akkumulert regnskap og prognose for året. Dersom det ligger an til avvik skal dette forklares, og forslag til nødvendige mottiltak skal fremkomme. Tertialrapportene skal også gi en oversikt over regnskap, budsjett og prognose for investeringene. Tertialrapportene fremmes for kommunestyret i mai/juni, og i september/oktober hvert år.

Revisor har sett på tertialrapportene fra 2025. Kommunedirektøren avlegger tertialrapportene til formannskapet, som fremmer innstilling til kommunestyret. Tertialrapport 1. tertial (januar-

⁵ Fra 2026 vil kommunen gå over til kvartalsvis rapportering, etter kommunestyrets vedtak.

april 2025) ble behandlet i Namsskogan kommunestyre juni 2025, sak 57/2025.

Tertialrapport 2. tertial (januar-august 2025) ble behandlet i Namsskogan kommunestyre oktober 2025, sak 89/2025.

Først i rapportene er det satt opp en tabell som oppsummerer total drift i kommunen per rammeområde. Tabellene er gjengitt under.

Figur 2. Total drift Namsskogan 1. tertial 2025

	Regnskap 2025	Budsjett 2025	Forbruk i %	Prognose – Avvik i kr
Sentraladministrasjon	8 748 478	19 841 976	43	582 715
Oppvekst	13 125 929	38 989 612	34	0
Helse og omsorg	15 290 628	52 265 370	29	-480 714
Infrastruktur og samfunnsutvikling	5 865 958	23 285 056	26	-725 000
Fellesområdet	-54 645 891	-134 382 014	41	-2 856 103
Sum alle				-3 479 102

Kilde: Tertialrapport 1. tertial 2025

Figur 3. Total drift Namsskogan 2. tertial 2025

	Regnskap 2025	Budsjett R 2025	Forbruk i %	Prognose – Avvik i kr
Sentraladministrasjon	16 344 035	22 744 691	72	5 288 262
Oppvekst	22 185 701	38 989 612	57	-2 052 049
Helse og omsorg	28 236 852	52 431 531	54	-3 137 180
Infrastruktur og samfunnsutvikling	10 675 353	23 737 205	45	-651 301
Fellesområdet	-98 037 485	-137 903 039	71	-2 010 000
Sum alle				0

Kilde: Tertialrapport 2. tertial 2025

Tabellene viser faktisk forbruk per tertial (akkumulert regnskap) sammenholdt med gjeldende budsjett (dvs. regulert årsbudsjett for 2.tertial). Forbruk i prosent er vist i egen kolonne, det samme gjelder prognose for avvik i kroner.

I innledningen til tertialrapportene er indikatoren forbruk i prosent kommentert slik: *Forventet forbruksprosent på lønn fastlønn etter 1. tertial 36,88%, 2. tertial 63,12%. Forventet forbruksprosent på kostnader lik belastning per mnd etter 1.tertial 33,32%, 2.tertial 66,64%.* Kolonnen for prognose – avvik i kroner er ikke forklart nærmere. Forbruk i prosent er ikke kommentert videre gjennom rapportene. Det er ikke kommentert om det er områder hvor kostnadene er forventet å påløpe ujevnt over året.

Under tabellen i 2. tertialrapport er det lagt inn en kommentar som revisjonen forstår som forklaring til endringer i rammene. Det er ikke presisert hva dette er endringer i forhold til, og ingen av tallene det er referert til finnes i tabellen over.

Videre er tertialrapportene inndelt i kapitler for de enkelte rammeområdene. For de fleste av områdene er status for tjenesteområdet kort kommentert innledningsvis. I tertialrapportenes innledning er det presisert at det for rammeområdene kun rapporteres på økonomi i de tilfellene der det ligger an til avvik. Tabellene over avvik innen tjenesteområdene er utformet tilsvarende som tabellen for total drift, med en ekstra kolonne som viser ny prognose. Det er ikke forklart nærmere hvordan kolonne for ny prognose skal forstås. Det er noen skrivefeil og ufullstendige setninger gjennom rapportene. I tertialrapport 1. tertial er det kommentert at tall fra vertskommunesamarbeid (barnevern og PPT, område for oppvekst) ikke foreligger per 1. tertial. Denne informasjonen er med i rapporten for 2. tertial.

Figuren under viser eksempel på slik tabell fra tertialrapport 2. tertial 2025, fra rammeområdet helse og omsorg.

Figur 4. Drift helse og omsorg 2. tertial 2025

	Regnskap 2025 – 2. T	Budsjett R 2025	Forb ruk i %	Prognose – avvik i kr	Ny prognose
HELSE	28 236 852	52 431 531	54	-3 137 180	49 294 351
Ansvar 3000 Kommunalsjef	887 845	1 512 337	59	-159 785	1 352 522
Ansvar 3621 Hjemmesykepleie	4 187 334	7 489 953	56	-190 089	7 299 864
Ansvar 3610 Omsorgssenter	11 218 922	20 445 534	55	-1 217 294	19 228 240
Ansvar 3630 Bo og miljøtjeneste	3 942 583	6 831 489	58	-222 437	6 609 052
Ansvar 3624 BPA- tjenester	340 525	898 496	38	-342 187	556 309

Kilde: Tertialrapport 2. tertial 2025

Under tabellene er avvikene kommentert og forklart i egne tabeller, kulepunktliste eller tekst. Det er noe variasjon i hvordan dette er kommentert for de ulike områdene. Forklaringene er som hovedregel knyttet til konkrete ansvar og summer fra tabellene. Det er for de fleste avvikene forslag om tiltak for det aktuelle ansvaret, oftest i form av økonomiske reguleringer.

Figur 5. Utklipp fra kommentar til tabell over avvik drift helse 2. tertial 2025

Ansvar	Avvik kr	Hvorfor	Tiltak
3000 Kommunalsjef helse	-159 785	Av denne endring utgjør pensjon 88 231. Øvrige justeringer gjelder interne ompostinger mellom ulike konti innen helseområdet. Netto utgjør dette er innsparing på 159 785.	Ansaret reduseres
3610 Omsorgssenter	-1 217 294	Av denne endring utgjør pensjon 1 357 894. Enkelte kontoer har et overforbruk og er tilført midler. Netto innsparing utgjør 1 217 294	Ansaret reduseres

Kilde: Tertialrapport 2. tertial 2025

Innledningsvis i tertialrapportene står det at det rapporteres på spesifikke premisser og mål/tiltak som ligger til grunn for bevilget budsjett for tjenesteproduksjon/planer. Rapport på *særskilte budsjettpremisser – mål – tiltak – vedtak* er sammenfattet i egne tabeller for hvert rammeområde. Det er brukt fargekoder for å vise status for budsjettpremissene, målene og tiltakene:

- Rød – Ikke startet i henhold til plan/ikke ferdig
- Oransje – Følger fremdrift opprinnelig plan
- Grønn – Igangsatt/ferdig

Eksempel på slik rapport fra 2. tertialrapport for området oppvekst er vist under.

Figur 6. Særskilte budsjettpremisser – mål – tiltak – vedtak, oppvekst 2. tertial 2025

Vedtatt aktivitet - mål	Vedtak	Startet	Status- fremdrift	Slutt	Kommentarer - avvik premisser
Flyktningetjeneste/voksenopplæring	Budsjettvedtak	Ja	I.h.t vedtak		Har fått mottak av ca 5 så langt i 2025
MOT program-deltakelse	Budsjettvedtak	Ja			Ungdomskonferanse 2025
Utbygging Namsskogan skole	Budsjettvedtak	Ja	i.h.t plan		Regnskapsavslutning i 2025
Plan for uteområdet Namsskogan skole-barnehage	Budsjettvedtak	Ja	i.h.t vedtak		Ferdigstilling i oktober 2025
Ungdomsprosjekt	Budsjettvedtak	Ja	i.h.t vedtak		Evalueres til høsten
Vurdere behov for barnehagetilbud-Trones	Budsjettvedtak	Ja			Redegjort i KST. Ikke grunnlag for oppstart av barnehage pr. idag

Kilde: Tertialrapport 2. tertial 2025

I begge tertialrapportene er det videre rapportert på nærvær i form av statistikk for sykefravær, og det er kort informert om HMS og personalarbeid.

Siste kapittel i tertialrapportene inneholder en tabell som viser investeringsregnskapet per gjeldende tertial. Ifølge økonomireglementet skal rapporten vise regnskap, budsjett og prognose for investeringene. Tabellen inneholder en kolonne for regnskap, en for budsjett og en for budsjett (end). Det er ikke presisert hva kolonne budsjett (end) representerer, men av kommentar til tabellen forstår revisor det som gjeldende budsjett etter regulering. Det er redegjort for prosjektenes fremdrift i forhold til plan, og status for hvert av prosjektene er kommentert under tabellen og knyttet til radnummer.

Foran tabellen som viser investeringsregnskapet er det vist til vedtatt ramme for investeringer i budsjett 2025: *«I budsjett 2025 ble det vedtatt investeringer på til sammen 35.932.000, - etter oppregulering av nedregulerte tiltak fra 2024»*. Det er ikke forklart hva som menes med oppregulering etter nedregulerte tiltak, eller referert til aktuelle vedtak. Den aktuelle summen er å finne igjen i tertialrapport 1. tertial i kolonne for budsjett (end), under felles finansiering investeringsprosjekter. I tertialrapport 2. tertial står det i forklarende tekst at investeringer er økt til 40.239.000, -. Dette tallet er ikke å finne igjen i tabellen. I kolonne for budsjett (end) er det lagt inn en annen sum.

Regulering av budsjett kan fremlegges i egen sak på bakgrunn av tertialrapporten. Budsjettregulering etter rapportering 1. tertial 2025 ble vedtatt september 2025, sak 80/2025. Budsjettregulering etter rapportering 2. tertial ble vedtatt oktober 2025, sak 90/25, i påfølgende sak til tertialrapporten. I begge tilfeller vedtok kommunestyret budsjettregulering i tråd med administrasjonens forslag til endringer som følge av tertialrapportene. En kommunalsjef sier at det forekommer at kommunestyret informeres og at det gjøres budsjettreguleringer til andre tidspunkt dersom det oppdages store avvik, som at det oppstår vesentlige forsinkelser i investeringsprosjekter.

Kommunedirektør og økonomisjef sier at det de siste årene i tillegg har vært gjennomført en siste budsjettregulering i desember, basert på tall fra oktober. Denne reguleringen er ikke bestemt i reglement eller vedtak, men har vært praksis de siste årene. Kommunedirektør sier at det er begrenset utbytte av denne reguleringen, og at den fra 2025 ikke vil finne sted.

Kommunedirektør sier videre at kommunestyret noen år også har foretatt en budsjettregulering i januar/februar, både av driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet. Dette er en regulering av årsbudsjettet som ble vedtatt en måned tidligere, i desember. Praksis for januar-regulering av driftsbudsjettet skal også avvikes i 2026, og endelig vedtak skal skje i desember. Tidligere var det administrasjonens innstilling som ble omtalt som «opprinnelig budsjett», mens kommunestyrets prioriteringer ble lagt inn i et revidert budsjett, noe som har

skapt forvirring mellom administrasjon og politikere. Fra 2026, endres dette, og kommunestyrets vedtak skal omtales som opprinnelig budsjett. Revisor forstår av intervjuutsagn at denne endringen kun gjelder driftsbudsjettet, og at investeringsbudsjettet fremdeles skal reguleres etter i januar og desember.

Rapportene til kommunestyret per første og andre tertial og ved årsskifte utarbeides av kommunedirektør, økonomisjef og kommunalsjef i samarbeid. Flere av informantene sier at rapportene bærer preg av at det er flere forfattere, at rapporten fra de ulike rammene formidles på noe ulik måte, og derfor kan oppleves som rotete. Det blir ved rapporteringspunktene opprettet et felles dokument for tekst til rapporten, mens Visma benyttes til talldelen av rapporten. Dette sammenstilles deretter av økonomisjef. Videre, har det ifølge noen av informantene forekommet at feil tallgrunnlag har blitt lagt inn i tabellene i rapportene, fordi rapporten i Visma er generert på bakgrunn av feil år eller at feil kolonne er klipt inn i tertialrapporten. Dette har vært slurvefeil eller har sammenheng med misforståelser av hvordan uttak av rapport i Visma skal utføres.

Revisjonen har sett eksempler på at politisk nivå har stilt spørsmål ved kvaliteten på årsrapport fra kommunen (eksempelvis sak 56/25). I denne saken er det påpekt feil bruk av punktum og komma som skilletegn i beløp, språklige feil og kilder til forvirring angående hovedlinjene som kommuniseres i rapporten. Representanten som har fremmet forslaget til protokolltilførsel i denne saken skriver at en følge av kvaliteten på rapporten kan være svekket tillit blant de folkevalgte til beslutningsgrunnlaget som kommer fra administrasjonen ved rapporteringspunkter. Slike bekymringer er også bakgrunnen for kommunestyrets vedtak om å bestille en forvaltningsrevisjon på området (sak 58/24).

Kommunedirektør ytrer at administrasjonen er kjent med tilbakemeldingen fra folkevalgte, og at de fra nå av skal ha skjerpet fokus på å kvalitetssikre beslutningsgrunnlaget som går til politisk nivå, og at opplæring skal settes på dagsorden. Behovet for en mer ensartet kvalitet på rapportene har vært tema i strategisk ledergruppe. Fra 2026 skal praksis være at hele ledergruppen sammen går igjennom alle tall og tabeller i tertial- og årsrapporter, for å sikre korrekte tabeller og samsvar mellom tall og tekst. Kommunedirektør sier videre at bruk av KI (språkmodeller) ved utarbeidelse av saksfremlegg det siste året har hevet kvaliteten på teksten.

Kommunedirektør sier at det skal avholdes en økonomiplansamling med kommunestyret i mars 2026, der han vil be om innspill på hvilke forventinger kommunestyret har til administrasjonens oppfølging av økonomien. Det skal holdes 2-3 slike samlinger i løpet av året. Kommunen har ikke før hatt slike samlingspunkt, dette blir nytt fra 2026. Flere av

informantene trekker frem møtepunkt og kommunikasjon mellom administrasjon og politisk nivå som et område med forbedringspotensial.

Kommunesamarbeid er en av postene kommunedirektør og økonomisjef trekker frem som utfordrende å forutse kostnader ved underveis i året og frem mot regnskapsårets slutt.

Kommunedirektør sier at det er etablert en dialog med vertskommunen(e) om en tettere kommunikasjon om forbruk i forhold til budsjett, særlig i tilfeller der det ligger an til mindreforbruk. Dette har det tidligere vært lite rapport om underveis i året.

2.5.3 Revisors vurdering

Kommunedirektøren rapporterer minst to ganger i året til kommunestyret om den økonomiske utviklingen, sammenholdt med årsbudsjettet. Rapporten er i hovedsak tråd med kommunens bestemmelser i økonomireglementet.

Kriteriet er vurdert som oppfylt.

Kommuneloven § 14-5 tredje ledd sier at kommunedirektøren minst to ganger i året skal rapportere til kommunestyret om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. Vi vurderer at rapporten viser utviklingen i kommunens (drifts)økonomi, men at rapporten har et forbedringspotensial i å synliggjøre utviklingen i henholdsvis inntekter og utgifter. Akkumulert regnskap er vist i tabeller, mens endringer i inntektsgrunnlaget er kommentert i tekst.

Vurderingen er begrunnet i at følgende føringer for tertialrapportene i kommunens økonomireglement etterleves. Rapportene for 2025 ble fremmet for kommunestyret i juni og oktober. De viser akkumulert regnskap sammenholdt med gjeldende budsjett og prognose for året. Utviklingen i tjenesteproduksjonen for de ulike rammeområdene er omtalt i tall og tekst. Rapportene inneholder rapport på nærvær (sykefravær). Investeringsregnskapet per gjeldende tertial utgjør siste del av rapporten. Revisjonen kan imidlertid ikke se at det er vist prognose (tall) for investeringene, foruten at fremdrift er kommentert.

Ifølge økonomireglementet skal det rapporteres på handlingsplaner og tjenesteproduksjon i forhold til aktivitetsplaner. Revisjonen vurderer dette som oppfylt ved rapport på særskilte budsjettpremisser, mål, tiltak og vedtak, og ved at det kort er redegjort for status innen de fleste av tjenesteområdene.

I tilfeller der utviklingen tilsier vesentlige avvik, er dette forklart og det er foreslått tiltak. Kommunedirektør har foreslått endringer i årsbudsjettet for å oppfylle kravene til realisme og balanse.

Kriteriet er vurdert som oppfylt. Tertialrapportene til kommunestyret viser tilfellene der det ligger an til avvik fra gjeldende budsjett. Avvikene er kommentert/forklart og det er i de fleste tilfellene foreslått tiltak. Kommunestyret har vedtatt budsjettreguleringer for å oppfylle krav til realisme og balanse. Reguleringene er i tråd med administrasjonens forslag fra administrasjonen på bakgrunn av tertialrapportene.

Det kommer frem i intervjuer og møteprotokoller fra kommunestyret at Namsskogan kommune de siste årene har hatt budsjettreguleringer i januar/februar og i desember i tillegg til i tilknytning til tertialrapportene. Dette har skapt noe forvirring i arbeidet med budsjettoppfølging og budsjettregulering.

Revisjonen har ikke spurt kommunen om årsaken til at det gjennomføres budsjettregulering i første møte etter årsskifte. Behovet for snarlig budsjettregulering kan tyde på at kommunen ikke har kommet frem til et realistisk budsjett i budsjettprosessen om høsten.

En budsjettregulering i desember fører til at kommunen oppnår et mindre avvik mellom gjeldende budsjett og årsregnskapet. Budsjettregulering er lovfestet dersom det er nødvendig for å oppnå realisme og balanse i budsjettet. Dette betyr ikke at det er et krav at kommunens regnskap skal «treffe akkurat» på gjeldende budsjett. Budsjettreguleringer kan også kamuflere viktig styringsinformasjon, ved at faktisk forbruk sammenliknet med det som var først forutsatt ikke synliggjøres.

Kommunen sørger i liten grad for tilfredsstillende kvalitet på økonomirapporteringen til kommunestyret.

Kriteriet er vurdert som i liten grad oppfylt. Som vist i avsnittene over, er innholdet i tertialrapportene fra 2025 i hovedsak i henhold til lovkrav og kommunes egne føringer. Videre har regnskapsrevisor i sin revisjonsberetning vurdert at årsregnskapet for 2024 oppfyller gjeldende lovkrav. Det er likevel revisjonens vurdering at den totale kvaliteten på tertialrapportene, årsregnskap og årsberetning til politisk nivå er mindre tilfredsstillende. Denne vurderingen bygger på den generelle fremstillingen og leservennlighet. Dette er også bemerket i liknende forvaltningsrevisjon fra 2021.

Rapportene til kommunestyret har de siste årene ved tilfeller inneholdt feil i tallgrunnlaget og er utarbeidet på en måte som kan gi en rotete fremstilling. Det er tidvis gjennom både års- og tertialrapportene noe utforende å forstå hva avvikene som er kommentert, er avvik i forhold til. Kommunens praksis for budsjettregulering i januar, en måned etter at årsbudsjettet er vedtatt, har også bidratt til å skape forvirring. Videre, er det tidvis utforende å se sammenhengen mellom tallene i tabellene og tilhørende foreklarende tekst. Rapportene har også et forbedringspotensial når det gjelder språk.

Hensikten med økonomirapportene er å gi kommunestyret et godt beslutningsgrunnlag og styringsinformasjon til å utøve sitt ansvar for å forvalte kommunens økonomi. Det er revisjonens vurdering at kvaliteten på rapportene bør heves for å sikre et beslutningsgrunnlag med tilstrekkelig kvalitet der innholdet er lett tilgjengelig for de folkevalgte. Den administrative ledelsen bemerker selv at de er kjent med dette og i 2026 har satt inn tiltak for å komme dette i møte. Videre, er det satt av tid til møtepunkt mellom administrasjonen og kommunestyret gjennom 2026, der det er anledning til å avklare gjensidige forventninger i økonomiarbeidet.

2.6 Konklusjon

Vi konkluderer med at kommunen i noen grad har tilfredsstillende systemer og rutiner for budsjettoppfølging.

Konklusjonen bygger på følgende:

Kommunen har flere reglement og rutiner med bestemmelser om budsjettoppfølging og rapportering. Noen av disse er utdatert, mangler, er lite kjent i organisasjonen, eller har bestemmelser som forstås noe ulikt blant ansatte. Dette kan medføre en risiko for at myndighet, ansvar og oppgaver i økonomiarbeidet ikke er klart delegert i organisasjonen, og at budsjettoppfølging ikke utføres i henhold til vedtak og bestemmelser.

Det gjennomføres intern budsjettoppfølging i tråd med kommunens økonomireglement, og kommunen har et system som kan ivareta budsjettoppfølging. Ansatte med ansvar for budsjettoppfølging har i stor grad kjennskap til hvor i sine ansvar det er risiko for avvik og feil. Det er likevel revisjonens vurdering at den løpende kontrollen på økonomien kan styrkes vesentlig ved opplæring og kompetanseheving i organisasjonen og økt kontrollaktivitet opp mot kjente usikre poster for å forebygge og avdekke budsjettavvik gjennom året.

Økonomirapportene til kommunestyret er ikke i strid med lovkravene til innhold. Det er likevel et klart forbedringspotensial når det gjelder leservennlighet, for å ivareta rapportenes

funksjon som informative beslutningsgrunnlag. Dette punktet er også bemerket i forvaltningsrevisjonsrapport fra 2021.

2.7 Anbefalinger

På bakgrunn av rapporten anbefaler revisjonen kommunen å:

- Oppdatere delegeringsreglementet, og vurdere om det er behov for at videredelegering presiseres i eget videredelegeringsreglement.
- Sørge for en samstemt forståelse av hva som ligger i økonomireglementets føringer for intern budsjettoppfølging, og hvilke frister som gjelder for de enkelte rapporteringspunktene.
- Vurdere behovet for å tydeliggjøre rutinene for prosjektstyring.
- Sørge for tilstrekkelig opplæring til ansatte med økonomiansvar.
- Sette inn og følge opp eksisterende tiltak for å heve kvaliteten i økonomirapportene til kommunestyret.
- Vurdere antallet budsjettreguleringer gjennom året, og drøfte hensikten med disse.
- Benytte planlagte møtepunkt med kommunestyret til å avklare gjensidige forventninger i økonomiarbeidet.

3 AVVIK MELLOM SISTE BUDSJETTREGULERING OG ÅRSREGNSKAPET

3.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling.

- Hva er årsaken til avvikene mellom budsjettregulering i desember og årsregnskapet, og i hvilken grad kunne avvikene vært avdekket på et tidligere tidspunkt?

Dette er en beskrivende problemstilling som det ikke er utledet revisjonskriterier for.

Innholdet i dette kapittelet er ikke bakgrunn for vurderingene, konklusjonen eller anbefalingene i denne rapporten.

I kontrollutvalgets vedtak er følgende presisert: «*Kommunestyret ønsker i klartekst svar på årsaken til at de betydelige budsjettmessige avvik som oppstod i løpet av en måned eller to i årsskiftet 2022/23, 2023/24 og 2024/25, samt om ikke dette kunne ha vært avdekket tidligere ved at man hadde kontroll og oversikt over inntekter og utgifter. Dersom det er uforutsette inntekter/utgifter (som ikke var kjent i desember året i forveien) må forvaltningsrevisjonen kartlegge dette og gi kommunestyret svar på det spørsmålet de stiller.*»

Revisjonen har med utgangspunkt i saksdokumenter tilknyttet budsjettreguleringer i desember og årsregnskap søkt å belyse overnevnte problemstilling. Slik revisor har beskrevet og vurdert i kapittel 2, har det vært utfordrende å få et tydelig og helhetlig bilde av status for regnskap mot budsjett ut fra økonomirapportene, som også belyser tallgrunnlaget på mer detaljert nivå. Videre, viser økonomirapportene kun de vesentligste avvikene.

Dataene som beskrives i det følgende må leses med bakgrunn i dette. Dette kapittelet må derfor ikke leses som en fullstendig og komplett oversikt over avvik mellom desemberreguleringen og årsskifte og årsakene til disse, men som revisjonens oppsummering av informasjonen slik vi har forstått den, med forbehold om misoppfatninger.

3.2 Funn

Kommunen gjennomfører budsjettregulering av drifts- og investeringsbudsjettet i desember. Ved regulering i desember har kommunen informasjon til og med oktober, det vil si to ekstra måneder sammenliknet med budsjettregulering etter 2. tertial. Revisor har sett på saksframlegg for reguleringene i desember 2022-2024. Begrunnelsen i saksdokumentene for regulering av driftsregnskapet er alle tre år «Regulering iht. kommuneloven da de

økonomiske rammer viser en overdekning». Dette er begrunnelsen uavhengig av om netto driftsresultat har blitt regulert ned (2022, 2023) eller opp (2024).

Avvik mellom siste budsjettregulering og årsregnskapet skal framgå og beskrives i årsregnskapet. Revisor har sett på årsberetning og årsregnskap for 2022-2024. Avvik mellom budsjettregulering vedtatt i desember og endelig årsregnskap for kommunen er beskrevet i disse dokumentene. Vi vil her gi en oversikt over de vesentligste avvikene.

I årsberetningene er det inkludert en hovedoversikt som viser avvik for utgifts- og inntektsartene mellom regnskap og budsjett. Kommunen innleder hovedoversikten med *«Dette har i sammenheng med at endringer som skjer i løpet av året, ikke i tilstrekkelig grad fanges opp og budsjett reguleres i sektorene. Det har også sammenheng med prinsippet om rammestyring, som retter sektorenes fokus mot nettoforbruket.»*

Tabell 1 oppsummerer avvikene mellom regulert driftsbudsjett i desember og årsregnskapet for 2022-2024. Tabellen viser at driftsinntektene har vært større og driftsutgiftene mindre for alle årene i perioden. I tillegg bidrar bedre resultat på finansposter til et større positivt avvik på netto driftsresultat.

Tabell 1. Avvik mellom siste budsjettregulering (desember) og årsregnskapet. Periode 2022-2024. Tall i 1000 kr.

	Avvik 2022	Avvik 2023	Avvik 2024
Sum driftsinntekter	5 714	7 315	1 607
Sum driftsutgifter	-7 755	-3 854	-10 343
Brutto driftsresultat	13 469	11 169	11 949
Resultat finans	1 736	1 903	1 334
Motpost avskrivninger	-16	708	358
Netto driftsresultat	15 189	13 779	13 641

Kilde: Årsberetning og årsregnskap for Namsskogan 2022-2024

I årsberetningene inngår også kommentarer til hovedoversikten, hvor avviket i driftsinntekter, driftsutgifter og finans er nærmere beskrevet. Det varierer hvor utdypende og fullstendig forklaringene er for de ulike områdene. I tabell 2 har vi satt opp avvik og størrelsesorden på disse avvikene for perioden slik de er beskrevet tekstlig i årsrapportene. Siste kolonne inneholder en kommentar om når informasjon om inntekter og kostnader, og dermed avvik, kan forventes å være kjent for kommunen.

Tabell 2. Forklaring av avvik etter hovedoversikten i årsrapportene. Tall i millioner kroner, avrunding til to desimaler. Farge skiller mellom inntekter og utgifter.

	Avvik 2022	Avvik 2023	Avvik 2024	Kommentar
Skatteinngang og rammetilskudd	+2,96	+2,03	+2,4	Foreløpig kjent: Statsbudsjettet (oktober året før) Oppdatert: Revidert nasjonalbudsjett (mai) Endelig: Når skatteoppgjøret er avsluttet, normalt februar–mars året etter. Avvik kan derfor oppstå helt til regnskapet lukkes.
Integreringstilskudd	+4,71	+1,75	+1,84	Kjent løpende , basert på faktisk bosetting og rapportering Endelige tall foreligger først etter årsslutt, når IMDi har avregnet. Typisk årsak til etterslep og etterjusteringer.
Renteinntekter	+1,69	+1,27	+ 0,81	Usikre gjennom året Blir først endelig kjent ved årsavslutning . Avhenger av renteutvikling, likviditet og plasseringstidspunkt.
Aksjeutbytte	+1,01			Avklares normalt vår/forsommer regnskapsåret.
Leieinntekter			+0,57	Relativt forutsigbare Endelig kjent ved regnskapsavslutning. Avvik skyldes volumendringer eller etterfakturerings.
Brukerbetalinger			+0,5	Relativt forutsigbare Endelig kjent ved regnskapsavslutning. Avvik skyldes volumendringer eller etterfakturerings.
Refusjon av sykepenges (inkl corona og omstillingsrelaterte overføringer i 2022)	+2,70		+0,50	Estimat klart på høsten. Endelig kjent året etter, når NAV-refusjoner er ferdig Behandlet. Mulig kilde til Regnskapsavvik.

Salg av tjenester til Røyrvik		+ 0,9		Omfang av salg ikke avstemt før i desember. Volatil avtale om Tjenestesalg.
Utbytte fra NTE				
Reduserte overføringer & tilbakebetaling tidligere tilskudd			-5,27	Enkeltstående hendelse som burde vært fanget opp underveis, før siste regulering.
Belastning kraftfond			-1,42	Enkeltstående hendelse som burde vært fanget opp underveis, før siste regulering.
Bruk boligtilskudd			-1,00	Enkeltstående hendelse som burde vært fanget opp underveis, før siste regulering.
Kjøp av tjenester mv	-3,5		-2,04	Delvis kjent gjennom året. Endelige tall først når: alle fakturaer er mottatt periodisering er korrekt. Avvik oppstår ofte i 4. tertial / årsavslutning.
Interkommunale samarbeid	Inkl. over?	-1,08	-1,57	Ofte avklart sent , etter fakturering og avstemming Endelig kjent i forbindelse med årsoppgjøret.
Veivedlikehold		-0,57	+0,78	Kostnad påløpt sent på året
Vedlikeholdskostnader		-0,46	-0,34	Potensielt mange mindre poster, men kunne vært fanget opp.
Ikke overført anleggsbidrag mobilmast		-1,20		Enkeltstående hendelse som burde vært fanget opp underveis, før siste regulering.
Reduserte overføringer til andre		-0,80		Delvis kjent gjennom året. Endelige tall først når: alle fakturaer er mottatt periodisering er korrekt. Avvik oppstår ofte i 4.

				tertial / årsavslutning.
Redusert overføring Børgefjell utvikling			-5,00	Enkeltstående hendelse som burde vært fanget opp underveis, før siste regulering.
Reduserte kostnader	-4,72			Noe av denne summen kunne vært fanget opp. Noen kostnader ikke kjent før ved avstemming årsslutt.
Pensjon og premieavvik	-1,84	-0,49	-1,49	Ikke kjent før aktuarberegninger foreligger. Normalt desember-januar.

Kilde: Årsberetning og årsregnskap for Namsskogan 2022-2024, og høringsuttalelse Namsskogan kommune

Ifølge årsberetningen i 2024 er det største avviket på inntektssiden reduserte overføringer/tilskudd fra andre, og tilbakebetaling av tidligere tilskudd, med over 5 mill. kr. På utgiftssiden står redusert overføring Børgefjell utvikling AS som det største avviket, med 5 mill. kr. Vi kan ikke se at disse avvikene er ytterligere kommentert i årsrapporten, men tolker det dithen at redusert overføring til Børgefjell utvikling AS utgjør det meste av grunnlaget for reduserte tilskudd og tilbakebetaling av tilskudd. Uten dette, ville avvik på inntektssiden vært større enn avviket på utgiftssiden i 2024.

En del poster kan ikke beregnes før året er omme. For eksempel er endelige tall på skatteinntekter og rammetilskudd, integreringstilskudd og pensjon og premieavvik ikke kjent før helt i slutten av året/tidlig neste år. Veivedlikehold er avhengig av hvordan vinterværet blir, og det kan variere fra år til år i november/desember. Noen inntekter og utgifter er avhengig av rapport fra eksterne parter, og vil derfor foreligge etter endt regnskapsår for disse.

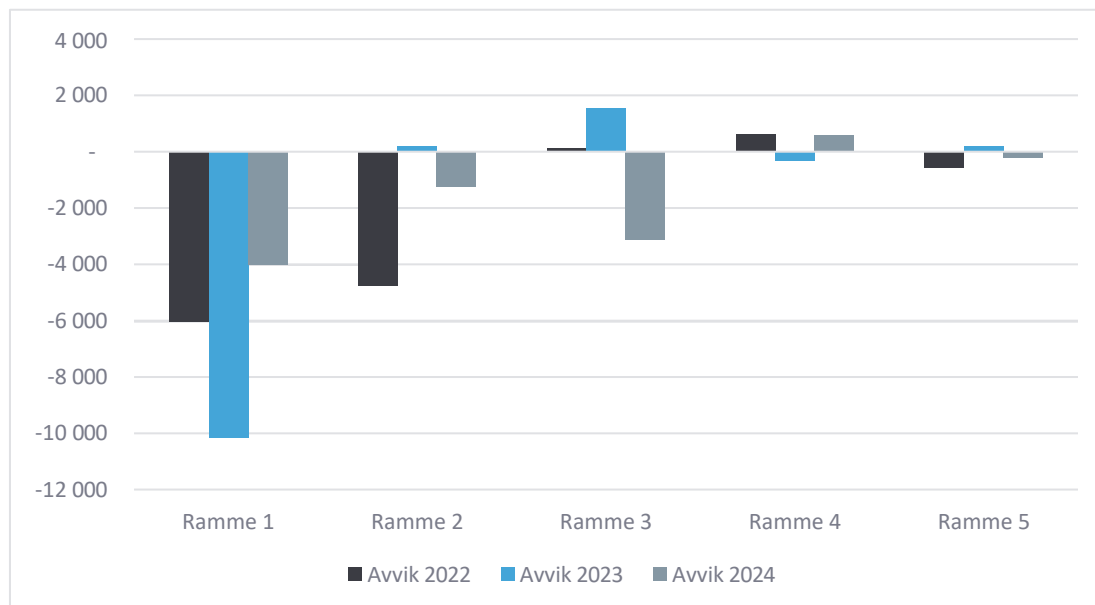
I årsberetningene er det inkludert rapporter for hvert rammeområde, hvor avvik fra siste regulering og årsrapporten er beskrevet. Teksten og forklaringene har også her noe ulik detaljeringsgrad fra område til område.

Figur 7 viser retning og størrelse på avvikene mellom siste regulering og årsregnskap, etter rammeområde. Figuren illustrerer at avvikene i stor grad kan tilbakeføres til ramme 1 – Sentraladministrasjon inkl. kultur og næring. I 2022 er begrunnelsen for avviket «Det er budsjettert gitt støtte fra kraftfond med større beløp enn det som ble bevilget. Avvik mellom

budsjettert tilskudd og bruk av fond utgjør 4,6 mill. kr». I 2023 begrunnes avviket med «virkning av pensjon – amortisering mv. som gir en inntektsvirkning på 11,663 mill. kr». Og i 2024 gis begrunnelsen for avviket økt sosialhjelp (407 000 kr), mindre bruk av kulturtiltak (258 000 kroner), stimuleringsiltak bolig (+/- 1 mill. kr) og ungdomsprosjekt (+/- 210 000 kr). Det fremgår ikke direkte av forklaringen om stimuleringsiltak bolig og ungdomsprosjektet bidrar i positiv eller negativ retning i avviket.

Rammeområde 2, Oppvekst, hadde et større avvik i 2022, med et mindreforbruk i forhold regulert budsjett på 4,776 mill. kr. Det største avviket er reduserte kostnader på barnevern og fosterhjemsplasserte (-2,1 mill kr) som ikke er regulert i forhold til opprinnelig budsjett i 2022. Begrunnelsen er at området gir lite mulighet for innsyn og budsjettregulering i løpet av året. I tillegg opplyses at voksenopplæringen gitt med ca 1 mill i overskudd, og at det er noe større inntekter på sykerefusjon enn budsjettert. I 2023 var det et avvik på 0,2 mill kr. For 2024 var det et mindreforbruk på 1,2 mill kr i forhold til revidert budsjett. Det er generelt mindre avvik, bortsett fra barnevern og voksenopplæring. Som begrunnelse gis det at barnevern har et mindreforbruk på 1,1 mill kr, og voksenopplæring et merforbruk på 0,4 mill. kr.

Figur 7. Avvik i netto driftsresultat mellom desemberregulert budsjett og årsregnskapet etter rammeområde. Tall i 1000 kroner.

Kilde: Årsberetning og årsregnskap for Namsskogan 2022-2024

Rammeområde 3, Helse- og omsorg, hadde 127 000 kr i avvik mellom regulert budsjett og regnskap i 2022. I 2023 var det et merforbruk på 1,522 mill. kr. Avviket begrunnes med manglende budsjettering på bruk av bemanningsbyrå. I 2024 er avviket mellom regulert budsjett og regnskap et mindreforbruk på 3,191 mill. kr. Begrunnelsen som nevnes er at

avviket i hovedsak skyldes manglende nedregulering av budsjettet som skyldes usikkerhet i rekruttering til vakante tjenester.

Rammeområde 4, Infrastruktur og samfunnsutvikling, hadde et merforbruk på 621 000 kr i 2022. Hovedårsakene til avvik er forklart, men det kommer ikke tydelig frem om dette er avvik i forhold til regulert budsjett eller opprinnelig budsjett, eller regnskapet året før. I 2023 hadde rammeområdet et mindreforbruk på 313 000 kr. Avvik som nevnes er mottatt sykelønnsrefusjon. I tillegg er det mulig at noe avvik skyldes at noen investeringer er flyttet til investeringsbudsjettet. I 2024 var det et merforbruk på rundt 580 000, og hovedårsaken til dette er at brøytebudsjettet gikk med underskudd.

Ramme 5 Fellesområde har kun mindre avvik og er ikke beskrevet som eget rammeområde.

3.3 Revisors kommentar

Revisor har i avsnittene over gitt en oppsummering av de vesentligste avvikene mellom siste budsjettregulering og årsregnskapet, slik de er beskrevet i kommunens økonomirapporter.

De største avvikene skriver seg til rammeområde 1. Flere av inntektene og utgiftene til kommunen er delvis eller helt ukjente før desember måned, mens andre i større grad kunne vært forutsett. Hvilke avvik som kunne vært forutsett tidligere fremkommer i siste kolonne i tabell 2.

KILDER

Lov om kommuner og fylkeskommuner LOV-2018-06-22-83

NOU 2016:4 Ny kommunelov

KS veileder i internkontroll Orden i eget hus – Kommunedirektørens internkontroll (2020)

Interne reglement og rutiner Namsskogan kommune:

- Namsskogan kommunes delegeringsreglement (2020)
- Namsskogan kommunes økonomireglement (2021)
- Rutine for budsjettrapportering og budsjettregulering (2021)
- Mal for lederavtale (udatert)
- Årshjul Namsskogan kommune (2026)

Tertial- og årsrapporter, og budsjettreguleringer Namsskogan kommune.

- Tertialrapporter 1. tertial og 2. tertial 2025, med påfølgende budsjettreguleringer
- Budsjettregulering desember og årsregnskap (2022, 2023, 2024)

Revisjonsberetning Namsskogan kommune 2024.

www.namsskogan.kommune.no

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (2018), med forskrifter og forarbeider
 - Kapittel 14 – økonomiforvaltning
 - Kapittel 25 – internkontroll
- Namsskogan kommunes økonomireglement (2021)
- KS veileder i internkontroll Orden i eget hus – Kommunedirektørens internkontroll

Revisjonskriterier for problemstillingen: Har kommunen tilfredsstillende systemer og rutiner for budsjettoppfølging?

Kommuneloven stiller som grunnleggende krav til kommunens økonomiforvaltning at kommunens økonomiske handleevne skal ivaretas over tid (§ 14-1 første ledd).

Kommunestyret plikter etter § 14-2 selv å vedta planer og styringsverktøy for å sikre forsvarlig økonomiforvaltning i henhold til § 14-1. Dette omfatter blant annet økonomiplan og årsbudsjett (§ 14-2 bokstav a) og årsregnskap og årsberetninger (§ 14-2 bokstav b). Formannskapet skal innstille til vedtak om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning (§ 14-3 tredje ledd første punktum).

Budsjettstyring og årsbudsjettets bindende virkning er hjemlet i kommuneloven § 14-5: Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret (§14-5 første ledd første punktum), men kommunestyret kan endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse (§ 14-5 andre ledd).

Forarbeidene til kommuneloven utdyper paragrafen som følger⁶. En grunnleggende oppgave for årsbudsjettet, er å angi bindende rammer for årets tilgang på midler og disponering av

⁶ Prop 46 L Ny kommunelov, s. 384.

midlene. Bestemmelsen innebærer at kommunestyrets bevilgninger i årsbudsjettet ikke kan fravikes, heller ikke av kommunestyret selv, uten at kommunestyret vedtar å endre årsbudsjettet.

Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen (§ 14-4 fjerde ledd andre punktum). Investeringsbudsjettet er ettårig, og bindende for året på samme måte som driftsbudsjettet. Dette betyr at investeringsdelen av årsbudsjettet (investeringsbudsjettet) må justeres, dersom prosjekter (investeringer) får en annen fremdrift enn forutsatt.

Ansvar for at kommunen lever opp til kravet om en bærekraftig økonomiforvaltning hviler på kommunestyret. Oppfølging av budsjettet og revisjoner av budsjettet gjennom året er avgjørende for å kunne ha økonomisk kontroll⁷. For å utøve dette ansvaret er kommunestyret avhengig av relevant og pålitelig beslutningsgrunnlag og rapporter fra kommunedirektøren. Etter kommuneloven § 14-5 tredje ledd skal kommunedirektøren minst to ganger i året rapportere til kommunestyret om utviklingen i inntekter og utgifter sammenholdt med årsbudsjettet. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet. Kommunen skal også utarbeide årsregnskap (§14-6 første ledd første punktum).

Kommunedirektøren skal etter § 13-1 tredje ledd påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak.

For å sikre løpende kontroll med kommunens økonomi og et pålitelig informasjonsgrunnlag, er kommunedirektøren avhengig av et fungerende system for intern budsjettoppfølging.

Namsskogan kommune har vedtatt følgende føringer for intern budsjettoppfølging i økonomireglement (2021):

Det skal gjennomføres intern budsjettoppfølging. Ved utgangen av hver måned skal alle med budsjettansvar gå gjennom regnskapsrapporter og med sammenligning mot årsbudsjett for sitt ansvarsområde. Det er utarbeidet egen rapportmal i Visma for dette.

Det skal rapporteres opp til nærmeste kommunalsjef for tilhørende rammeområde hvis den faktiske utviklingen i inntekter og utgifter avviker nevneverdig fra de inntekter og bevilgninger som er ført opp i budsjettet.

⁷ NOU 2016:4 Ny kommunelov, s. 221.

Det bør foreslås nødvendige tiltak. Hvert rammeområde (kommunalsjef) utarbeider en samlet rapport for eget rammeområde. Rapporteringen skal omfatte forventet års prognose, eventuelle avvik i forhold til budsjetttramme, avviksforklaring og forslag til nødvendige tiltak. Eventuelle positive prognoseavvik målt per ansvar⁸, skal ikke disponeres uten samtykke fra Kommunedirektøren. Eventuelle positive prognoseavvik målt per rammeområde skal ikke disponeres av Kommunedirektøren. Derimot skal Kommunedirektøren i sitt saksfremlegg fremme disponeringsforslag for politisk vedtak i kompetent organ. Ved merinntekter under rammeområde fellesinntekter skal Kommunedirektøren også fremme disponeringsforslag for politisk vedtak i kompetente organ⁹.

Økonomireglementet har videre følgende bestemmelser om rapportering til kommunestyret:

For 1. tertial og 2. tertial i året skal kommunedirektør rapportere på økonomi, handlingsplaner og nærvær opp til politisk nivå. Tertialrapportene skal beskrive den økonomiske utvikling og utviklingen i tjenesteproduksjonen i forhold til tallbudsjett og aktivitetsplaner. Rapportene skal inneholde en sammenstilling mot budsjett, akkumulert regnskap og prognose for året. Dersom det ligger an til avvik skal dette forklares, og forslag til nødvendige mottiltak skal fremkomme. Tertialrapportene skal også gi en oversikt over regnskap, budsjett og prognose for investeringene. Tertialrapportene fremmes for kommunestyret i mai/juni, og i september/oktober hvert år.

Kommuner skal etter kommuneloven § 25-1 ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. I denne forvaltningsrevisjonen er de relevante lovbestemmelsene kravene til økonomiforvaltning i kommuner, og budsjettstyring og kommunedirektørens rapporteringsplikt.

Kommunedirektøren er etter § 25-1 ansvarlig for internkontrollen. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a. utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b. ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c. avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d. dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig

⁸ «Ansvar» viser til organisatorisk enhet eller budsjett ansvarlig område i kommunen. Det handler om hvem som har ansvar for ressursbruken, ikke hva pengene brukes til (som er funksjon) eller hvilken type kostnad det er (art). Ansvar er ofte knyttet til en enhet (eksempelvis barnehage, skole, teknisk drift), et tjenestoområde (eksempelvis oppvekst eller helse og omsorg), eller et nivå i organisasjonen (eksempelvis virksomhetsleder eller kommunalsjef).

⁹ Presisert som formannskap innstilling til kommunestyret i rutine for budsjettregulering – budsjettreportering.

- e. evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

Lovbestemmelsen om internkontroll er utdypet i forarbeidene til kommuneloven¹⁰: I bokstav a er det et krav om å utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering ... Ved beskrivelsen av organiseringen bør det også fremgå hvordan ansvar, oppgaver og myndighet er fordelt, samt hvor dette eventuelt er omtalt nærmere. Dette vil naturlig innebære slikt som styringslinjer, rapporteringslinjer, delegeringer og så videre. Det kan her også henvises til delegeringsreglement og andre relevante dokumenter.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Ifølge forarbeidene til kommuneloven ligger det i dette et krav om at arbeidet med internkontroll ikke kan være tilfeldig og spontant, men at det må jobbes med dette på en planmessig og metodisk måte.¹¹

Kommunelovens krav til internkontroll er utdypet i KS-veilederen «Orden i eget hus – kommunedirektørens internkontroll». Veilederen peker på tre vilkår som bør være til stede for å ha betryggende kontroll: Formalisering, risikobasert og kontrollaktiviteter.

- Formalisering handler om å dokumentere selve internkontrollen. Formalisering innebærer også tydeliggjøre organisering, ansvar og roller. Videre skal dokumentasjon, rutiner og prosedyrer være samlet og tilgjengelig.
- Internkontrollen skal ta utgangspunkt i kommunens risikoforhold. Risiko er avhengig av både sannsynlighet for at noe skjer, og hvor alvorlige konsekvensene kan bli. Internkontrollen bør først og fremst rette seg mot de delene av virksomheten der det er størst sannsynlighets for og konsekvenser av feil. Det er nødvendig at kommunen har kjennskap til risikobildet i virksomheten for å kunne tilpasse kontrollen og finne tiltak som reduserer risikoen for feil.
- Kontrollaktiviteter må gjennomføres, og avvik eller feil må følges opp. Kartlagte svakheter kan føre til endringer og tiltak som bidrar til forbedring.

I denne forvaltningsrevisjonen ser vi disse anbefalingene i sammenheng med lovkravene til kommunens arbeid med budsjettoppfølging og rapportering.

Dette innebærer at kommunen skal ha de styringsdokumentene og rammene som er nødvendig for å sørge for at kommunelovens bestemmelser for budsjettstyring og rapportering etter kommuneloven § 14-5 blir ivaretatt, og at disse skal være kjent og følges i organisasjonen.

¹⁰ NOU 2016:4, Kapittel 25.5.2.5 og s. 437.

¹¹ NOU 2016: 4, s.309.

For å kunne ivareta rapporteringsplikten, må kommunen ha et system som sikrer at vesentlige avvik for året som helhet blir avdekket så tidlig som mulig. Dette omfatter å ha kjennskap til på hvilke områder det er størst sannsynlighet for vesentlige feil, en risikobasert tilnærming for kontrollaktiviteter, og tilstrekkelig tilgang på ressurser, kompetanse og verktøy for å ha løpende kontroll på økonomien.

Fra ovennevnte kilder utleder vi følgende revisjonskriterier:

Styrende dokumenter

- Ansvar for (intern) budsjettoppfølging skal være definert og formalisert.
- Kommunen skal ha reglement eller rutiner som avklarer administrative oppgaver og frister innen budsjettoppfølging.

Budsjettoppfølging

- Budsjettoppfølging skal utøves i tråd med delegering og reglement/rutiner.
 - Dersom budsjetttrammene skal disponeres annerledes enn forutsatt, skal dette skje i henhold til kommunens egne føringer i økonomireglementet.
- Kommunen skal sørge for nødvendige verktøy/systemer for budsjettoppfølging.
- Kommunen skal sørge for opplæring til ansatte med ansvar for budsjettoppfølging som sikrer nødvendig kunnskap om økonomiarbeidet.
- Kommunen skal kartlegge/vurdere hvor det er størst risiko (størst sannsynlighet for vesentlige feil) i budsjettoppfølgingen.
- Den administrative ledelsen skal gjennomføre kontrollaktiviteter for å forebygge og avdekke budsjettavvik gjennom året.

Rapportering til kommunestyret

- Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret om den økonomiske utviklingen, sammenholdt med årsbudsjettet. Rapporten skal være i tråd med kommunens bestemmelser i økonomireglementet.
- I tilfeller der utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal dette forklares, og forslag til nødvendige tiltak skal fremmes. Kommunedirektøren skal foreslå endringer i årsbudsjettet for å oppfylle kravene til realisme og balanse.
- Kommunen skal sørge for tilfredsstillende kvalitet på økonomirapporteringen til kommunestyret.

VEDLEGG 2 – UTTALELSE

Kommunedirektørens kommentarer til foreløpig rapport

Jeg viser til rapportutkast fra Revisjon Midt-Norge SA om økonomistyring i Namsskogan kommune. Undersøkelsen er gjennomført på oppdrag fra kontrollutvalget i perioden august 2025 til februar 2026.

Kommunedirektøren takker for en grundig gjennomgang med tydelige funn og vurderinger. Rapporten berører forhold som er viktige både for intern styring og for tilliten til beslutningsgrunnlaget som legges fram for politisk nivå.

1. Overordnet syn

Mitt hovedinntrykk er at rapporten gir et balansert bilde. Kommunen har etablert praksis og verktøy for budsjettoppfølging (blant annet i Visma), samtidig som rapporten peker på sårbarhet knyttet til kompetanse, dokumentasjon, kontrollaktiviteter og kvalitet i rapporteringen.

Revisjonen vurderer at den administrative ledelsen i for liten grad har gjennomført kontrollaktiviteter som forebygger og avdekker budsjettavvik gjennom året, og at manglende kompetanse/opplæring har økt risikoen for feil i rapporteringen.

Samtidig er det viktig at rapporten presiserer at vurderingene bygger på praksis fram til nå, og ikke tar høyde for effekter av endringer som allerede er igangsatt.

2. Styrende dokumenter, roller og ansvar

Rapporten viser til at delegeringsreglementet er vedtatt i 2020, og at kommunen ikke har et eget administrativt delegerings- eller videredelegeringsreglement, selv om delegeringsreglementet legger opp til at et slikt dokument skal utarbeides.

Kommunedirektøren deler vurderingen av at manglende formell forankring og tydeliggjøring av lederes ansvar og myndighet kan skape usikkerhet og økt risiko, selv om ansvarsforholdene i praksis oppleves som kjent i organisasjonen.

Det pekes også på ulik forståelse av interne frister (hva fristene gjelder, og hvem de gjelder for). Slike misforståelser har bidratt til etterslep, blant annet i rapporteringen.

Dette understreker behovet for mer entydige rammer og en felles forståelse av forventninger i økonomiarbeidet.

3. Budsjettoppfølging, system og kompetanse

Rapportutkastet peker på at Visma i hovedsak fungerer godt som styringsverktøy i normal drift, men at risikoen for feil øker når det er behov for tilpasninger i rapporter eller når føringsspørsmål er uklare. Bedre opplæring og mer systematisk kompetansebygging vil etter kommunedirektørens vurdering kunne redusere denne risikoen.

Det framgår videre at det har forekommet feil i rapporter som følge av manglende opplæring og misforståelser knyttet til uttak og bruk av systemet.

Revisjonen treffer godt når den beskriver at økonomistyring i små organisasjoner er særlig sårbar ved kapasitetsutfordringer og vakante stillinger, og når flere roller må ivaretas av få personer.

4. Rapportering til kommunestyret – kvalitet og forståelighet

Rapporten viser at kommunedirektøren rapporterer til kommunestyret i tråd med lovkrav og i hovedsak i tråd med økonomireglementet, men at rapporteringen har forbedringspotensial. Dette gjelder særlig behovet for å synliggjøre utviklingen i inntekter og utgifter, og å sikre tydelig sammenheng mellom tall og tekst.

Kommunedirektøren er enig i revisjonens konkrete observasjoner om uklarheter i tabeller og kolonner (blant annet prognose/ny prognose), skrivefeil og formuleringer som kan skape tvil om hva som faktisk rapporteres.

Revisjonen viser også eksempler på at feil tallgrunnlag kan ha kommet inn i politiske rapporter. Folkevalgte har uttrykt bekymring for kvaliteten og for at dette kan svekke tilliten til beslutningsgrunnlaget.

Det er samtidig relevant at rapportutkastet beskriver at administrasjonen er kjent med tilbakemeldingene, og at det allerede er igangsatt arbeid for mer systematisk kvalitetssikring. Blant annet skal ledergruppen samlet gjennomgå tall og tabeller i tertial- og årsrapporter for å sikre korrekte tabeller og samsvar mellom tall og tekst.

5. Avvik mellom siste budsjettregulering og årsregnskap – hva rapporten viser

Rapporten dokumenterer avvik mellom siste budsjettregulering (desember) og årsregnskapet i perioden 2022–2024. Den viser at driftsinntektene har vært høyere og driftsutgiftene lavere enn regulert budsjett i alle årene i perioden, med bidrag fra finansposter.

Kommunedirektøren mener rapporten samtidig beskriver en viktig realitet: flere vesentlige poster kan ikke fastsettes før året er omme (for eksempel endelige tall for skatteinntekter/rammetilskudd, integreringstilskudd og pensjon/premieavvik). Dette påvirker treffsikkerheten ved budsjettreguleringer tett opp mot årsskiftet.

Et sentralt poeng i rapportutkastet er likevel at en del avvik kunne vært identifisert tidligere. Dette knyttes til behovet for sterkere løpende kontroll og bedre oppfølging gjennom året.

Det anmerkes også at avvikene i stor grad kan tilbakeføres til rammeområde 1, og at forklaringer enkelte steder kan være uklare (for eksempel om avvik virker i positiv eller negativ retning).

6. Pågående forbedringsarbeid

Kommunen er allerede i gang med forbedringer på flere av områdene rapporten peker på. Blant annet:

- Bevisstgjøring av ledere med budsjettansvar er startet.
- Opplæring og kompetanseheving i økonomisystem og rapportering er satt på dagsorden.
- Behovet for mer ensartet kvalitet i rapportene er fulgt opp i strategisk ledergruppe.
- Det er etablert dialog med vertskommuner om tettere kommunikasjon om forbruk mot budsjett gjennom året.
- Fra 2026 ønsker vi mer systematisk forventningsavklaring med kommunestyret gjennom egne samlinger.

Avslutning

Kommunedirektøren tar rapportens funn og vurderinger på alvor. Prioriteringen framover er særlig å (1) styrke den løpende økonomikontrollen slik at avvik oppdages tidligere, og (2) sikre at økonomirapporteringen til politisk nivå er korrekt, tydelig og egnet som beslutningsgrunnlag.

Rapporten gir et godt grunnlag for videre forbedring, og endringene som allerede er igangsatt skal bidra til bedre kvalitet og mer forutsigbar styring framover.

Vedrørende tabell

Post	Avvik 2022	Avvik 2023	Avvik 2024	Merknader
Skatteinngang og rammetilskudd	+2,96	+2,03	+2,4	Foreløpig kjent: Statsbudsjettet (oktober året før) Oppdatert: Revidert nasjonalbudsjett (mai) Endelig: Når skatteoppgjøret er avsluttet, normalt februar–mars året etter Avvik kan derfor oppstå helt til regnskapet lukkes.
Integreringstilskudd	+4,71	+1,75	+1,84	Kjent løpende, basert på faktisk bosetting og rapportering Endelige tall foreligger først etter årsslutt, når IMDi har avregnet Typisk årsak til etterslep og etterjusteringer
Renteinntekter	+1,69	+1,27	+0,81	Usikre gjennom året Blir først endelig kjent ved årsavslutning Avhenger av renteutvikling, likviditet og plasseringstidspunkt.
Aksjeutbytte	+1,01			Avklares normalt vår/forsommer regnskapsåret

Leieinntekter			+0,57	Relativt forutsigbare Endelig kjent ved regnskapsavslutning Avvik skyldes volumendringer eller etterfakturerings.
Brukerbetalinger			+0,5	Relativt forutsigbare Endelig kjent ved regnskapsavslutning Avvik skyldes volumendringer eller etterfakturerings.
Refusjon sykepenges (inkl. corona og omstilling 2022)	+2,7		+0,5	Estimat klart på høsten. Endelig kjent året etter, når NAVrefusjoner er ferdig behandlet Mulig kilde til regnskapsavvik
Salg av tjenester til Røyrvik		+0,9		Omfang av salg ikke avstemt før i desember. Volatil avtale om tjenestesalg
Utbytte fra NTE				
Reduserte overføringer og tilbakebetaling tidligere tilskudd			- 5,27	Enkeltstående hendelse som burde vært fanget opp underveis, før siste regulering
Belastning kraftfond			- 1,42	Enkeltstående hendelse som burde vært fanget opp underveis, før siste regulering
Bruk boligtilskudd			-1	Enkeltstående hendelse som burde vært fanget opp underveis, før siste regulering
Kjøp av tjenester mv.	-3,5		-2,04	Delvis kjent gjennom året

				Endelige tall først når: alle fakturaer er mottatt periodisering er korrekt. Avvik oppstår ofte i 4. tertial / årsavslutning
Interkommunale samarbeid (inkl. over?)		-1,08	-1,57	Ofte avklart sent , etter fakturering og avstemming Endelig kjent i forbindelse med årsoppgjøret.
Veivedlikehold		-0,57	+0,78	Kostnad påløpt sent på året
Vedlikeholdskostnader		-0,46	-0,34	Potensielt mange mindre poster, men kunne vært fanget opp.
Ikke overført anleggsbidrag mobilmast		-1,2		Enkeltstående hendelse som burde vært fanget opp underveis, før siste regulering
Reduserte overføringer til andre		-0,8		Delvis kjent gjennom året Endelige tall først når: alle fakturaer er mottatt periodisering er korrekt. Avvik oppstår ofte i 4. tertial / årsavslutning
Redusert overføring Børgefjell Utvikling			-5	Enkeltstående hendelse som burde vært fanget opp underveis, før siste regulering
Reduserte kostnader	-4,72			Noe av denne summen kunne vært

				fanget opp. Noen kostnader ikke kjent før ved avstemming årsslutt
Pensjon og premieavvik	-1,84	-0,49	-1,49	Ikke kjent før aktuarberegninger foreligger Normalt desember- januar

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no